Täysistunto

Keskiviikko 25.3.2026 klo 14.00—15.58

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 15.58.

Puhetta johti puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2026 (K 2/2026 vp).

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tullilain 9 luvun otsikon ja 61 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 28/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.00 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies! Pahoittelut, salissa oli sen verran hälinää, että en kuullut, että minun puheenvuoroni on.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys tullilain muuttamisesta mahdollistaa asioinnin Tullin kanssa entistä laajemmin sähköisesti. Tämän muutoksen myötä tiedoksiannot ja hallinnolliset prosessit voidaan hoitaa tehokkaasti, digitaalisesti ja keskitetysti. Samalla asiakkaiden valinnanvapaus säilyy. Halutessaan he voivat edelleen saada tiedoksiannot kirjeitse. Sähköinen asiointi vähentää paperityötä, vapauttaa resursseja hallinnollisiin tehtäviin ja tehostaa Tullin toimintaa.

Arvoisa puhemies! Tulli valvoo tavaravirtoja, ehkäisee ja paljastaa rikoksia, [Hälinää — Puhemies koputtaa] varmistaa tullimaksujen asianmukaisen maksamisen ja tukee rajaturvallisuutta. Se toimii keskeisenä viranomaisena, joka yhdistää hallinnollisen työn ja käytännön valvonnan. Tulli hoitaa tehtävänsä valtakunnallisesti ja monipuolisesti, ja sen henkilöstön ammattitaito on korvaamatonta kaikissa työvaiheissa.

Tullin merkitys on tärkeä, koska se ylläpitää Suomen sisäistä turvallisuutta. Paikan päällä työskentelevä henkilöstö varmistaa, että valvonta ja rikosten ehkäisy toimivat käytännössä, eikä sähköinen asiointi tähän yksin riitä. On olennaista, että Tullin ammattilaiset pysyvät töissä ja heidän osaamisensa on käytettävissä siellä, missä sitä tarvitaan. Jo heidän läsnäolonsa tuo turvaa. Näin voimme turvata tavaroiden laillisen liikenteen, ehkäistä rikollisuutta ja varmistaa valvonnan jatkuvuuden. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys tullilain sähköistämisestä ja henkilöstön merkityksen huomioimisesta osoittaa, miten hallitus yhdistää hallinnon tehostamisen ja turvallisuuden. Meillä on mahdollisuus tehdä päätöksiä, jotka tukevat yrityksiä, tehostavat hallintoa ja turvaavat Suomen sisäistä turvallisuutta kokonaisuutena. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.03 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys saattaa paperilla näyttää tekniseltä, mutta todellisuudessa se liittyy keskeisesti Suomen turvallisuuteen. Tullin työ ei ole vain hallinnollista päätöksentekoa vaan osa koko maan rajaturvallisuutta, rikostorjuntaa ja huoltovarmuutta. Sen vuoksi Tullin tiedoksiantomenettelyjen on toimittava yhtä varmasti kuin rajavalvonnan itsensä. Tullin toiminnan perusta on jo pitkään ollut sähköinen. Valtaosa päätöksistä ja asiakirjoista kulkee digitaalisesti, ja kansainvälinen kauppa toimii nykyään tavalla, jossa paperi ei enää pysy vauhdissa mukana. Tällaisessa ympäristössä vanhentunut tiedoksiantolainsäädäntö ei ole vain epäkäytännöllinen vaan voi muodostaa myös riskin, jota ei voi sallia.

Arvoisa puhemies! Sähköinen tiedoksianto ei ole mukavuuspalvelu. Se on keino varmistaa, että tieto kulkee nopeasti, jäljitettävästi ja turvallisesti. Digitaalinen tiedoksianto vähentää riskiä siitä, että asiakirjat päätyvät vääriin käsiin, katoavat matkalla tai viivästyvät tavalla, joka aiheuttaa vahinkoa. Tämä esitys selkeyttää näitä prosesseja ja tuo ne nykypäivään tavalla, joka tukee koko tullitoiminnan luotettavuutta. Kun asiakirjat tulevat sähköisesti, ne eivät ole riippuvaisia postinkulusta tai siitä, missä henkilö fyysisesti oleskelee. Tämä on erityisen tärkeää tilanteissa, joissa päätöksiin liittyy velvoitteita tai määräaikoja. Tullin tehtäviin kuuluu myös sellaisia ratkaisuja, jotka edellyttävät nopeaa reagointia, ja siksi on olennaista, että tieto saavuttaa vastaanottajan ilman viiveitä. Sähköinen tiedoksianto tekee tämän mahdolliseksi. Tulli valvoo sekä turvallisuutta että taloudellista laillisuutta. On oikein, että lainsäädäntö tukee tämän tärkeän työn tekemistä.

Arvoisa puhemies! Kuten muissakin hallitusohjelman mukaisissa sähköistämistä koskevissa esityksissä myös tässä on huomioitu ne ihmiset, joille sähköinen asiointi ei ole luontevaa. Tämä on tärkeää yhdenvertaisuuden ja oikeusturvan kannalta. Kokonaisuus rakentuu niin, että digikykyisille sähköinen asiointi on ensisijainen toiminta mutta ei pakollista ja samalla paperinen tiedoksianto on edelleen käytettävissä silloin, kun se on tarpeen. Tällainen joustavuus on osa modernia turvallisuusajattelua. Järjestelmän pitää olla vahva, mutta sen pitää tunnistaa myös eri käyttäjäryhmien tarpeet.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys ennen kaikkea vahvistaa Tullin kykyä toimia tehokkaasti ja luotettavasti tilanteessa, jossa kansainvälinen tavaraliikenne, rikostorjunta ja rajaturvallisuus ovat kiinteästi sidoksissa digitaalisiin järjestelmiin. Kun tiedoksianto toimii nopeasti ja läpinäkyvästi, koko valvontaketju vahvistuu. Siksi pidän esitystä välttämättömänä. Se parantaa sekä viranomaisen toimintakykyä että kansalaisten oikeusturvaa, mutta samalla se vahvistaa Suomen kokonaisturvallisuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

14.08 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Kun maailma muuttuu ja teknologia kehittyy, meidän on pysyttävä sen mukana.

Esitys on osa laajempaa julkisen hallinnon digitalisaatiopolitiikkaa, ja pidän erittäin hyvänä, että meillä pyritään ottamaan teknologian kehityksestä kaikki mahdollinen hyöty irti. Näin saadaan myös hallinnosta säästöä aikaiseksi, mitä tällä kaudella onkin kiitettävästi tehty.

Puhemies! Kehitys siis kehittyy eteenpäin, ja sitä vauhdittavia päätöksiä on hyvä saada eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.08 **Pekka Aittakumpu ps:** Arvoisa puhemies! Hallinnon tehostaminen säästää veronmaksajien rahaa, ja tämän esityksen tavoitteena on helpottaa sähköistä asiointia Tullissa. Asiointi ei ole enää kiinni fyysisestä paikasta. Tullihan toimittaa jo nyt pääosan tiedoksiannoista sähköisesti, ja yritysasiakkaat ovat tähän olleet hyvin tyytyväisiä. Tiedoksiannot on edelleen mahdollista saada pyydettäessä paperikirjeenä.

Tällä muutoksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia yritysasiakkaiden toimintaan. Kokonaisuutena esitys vaikuttaa oikein hyvältä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.09 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jossa ehdotetaan muutettavaksi tullilain tiedoksiantoa koskevaa sääntelyä. Esityksen tavoitteena on ajantasaistaa Tullin tiedoksiantomenettely huomioiden erityisesti Tullin toimintaympäristön digitalisoituminen. Tulli käyttää jo nyt paljon digitalisaatiota ja sähköisiä palveluja, ja sillä tuodaan kustannussäästöjä, nopeutetaan palvelua ja tieto kulkee nopeammin. Se on jäljitettävää, se on turvallista, ja asiakirjat myös säilyvät.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että digitalisaatio ja teknologian hyödyntäminen ovat yksi tärkeimmistä keinoista parantaa julkisten palvelujen laatua, tehokkuutta ja saatavuutta. Hallitusohjelman mukaan Suomi siirtyy asteittain digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen viranomaisasiointikanavana.

Haluan tämän asian yhteydessä kuitenkin myös muistuttaa siitä, että yleisesti ottaen digikuilua on vältettävä kaikin keinoin ja julkisten palvelujen on oltava saavutettavia kaikille. Digin rinnalle on tarjottava myös vaihtoehtoisia asiointitapoja, kuten puhelinpalvelua tai fyysisiä toimipisteitä. Ja kun viranomaisposti muuttuu sähköiseksi

Suomi.fi-sivustolla, on hallitusohjelman tarkoituksena myös varmistaa, että asiakirjat saadaan paperisina postissa.

Arvoisa puhemies! Samalla haluan myös muistuttaa ikäsyrjinnästä, joka liittyy erityisesti ikääntyneiden kokemaan digikuiluun. Täällä yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus annettiin tiedoksi, ja yhdenvertaisuusvaltuutettuhan on ottanut kantaa asiaan myös aikaisemmin kertomuksissaan. Viranomaisten velvollisuus on edistää yhdenvertaisuutta ja muitakin kuin digitaalisia palveluja. Tämä on kirjattu myös hallitusohjelmaan. Sosiaali- ja terveydenhuollossa muun muassa digipalvelujen lisäksi on tarjottava myös lähipalveluja ja perinteisiä palveluja. Niitä ei myöskään hallitusohjelmassa unohdeta. Pidetään tarkasti huolta siitä, että myös muunlaisia palveluja kuin digiä ihmiset saavat Suomessa. — Kiitos. [Aki Lindén: Juuri huononnettiin näitä palveluja viime viikolla! — Arja Juvonen: No mutta kyllä niitä myös parannetaan! — Juho Eerola: Huonontakaa te, niin me parannetaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.11 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Niin kuin edustaja Hänninen tuossa totesi, Tulli on ehdottomasti turvallisuuskysymys. Se on oleellinen osa tätä turvallisuuden kokonaisuutta, rajaturvallisuuden varmistamista, ja tähän nivoutuu laajasti niin valvonta kuin myös rajan pitävyys tavaroiden mutta myös laittomuuksien osalta.

Tämä sähköinen tiedoksiantokokonaisuus on tervetullut, niin kuin tässä keskustelussa on hyvin esille tuotu. Se osaltaan varmistaa tietoturvaa, se varmistaa myös viestin perillemenoa, toimintavarmuutta mutta myös vapauttaa resursseja, joista tällä hetkellä Tulli itse asiassa aika tiukastikin taistelee tai jopa kärsii. Välillä aina tuntuu, että me politiikassa muistamme ne, jotka koviten ääntä pitävät, tai sen, missä eniten ongelmia tapahtuu, ja Tulli on tehnyt aika nöyrästi hiljaa omaa hyvää työtään ja jäänyt ehkä tässä laajassa turvallisuuden sektorissa vähän pienelle saannolle.

Otan esimerkin, mitä kaikkea Tullissa näinä päivinä on tapahtunut:

Esimerkiksi Kiinasta tulevien pienpakettien määrä on räjähtänyt. Vuonna 24 Kiinasta tuli paketteja — tällaisia pieniä, alle 150 euron niin sanottuja temupaketteja — 28 miljoonaa, ja tämä määrä oli edellisvuoteen verrattuna kahdeksankertainen. Viime vuonna eli vuodessa määrä jälleen yli tuplaantui. Viime vuonna näitä pieniä Kiinan paketteja tuli 54,5 miljoonaa, ja tästä määrästä valtaosa jäi Suomeen, noin neljännes jatkoi matkaa muualle Eurooppaan. Tämän vuoden alun tilastot kertovat, että ei temuttaminen ole ainakaan vähentymään päin, vaikka joitain toimia sinne on tehty. Määrien arvioidaan nousevan nyt yli 60 000 pakettiin, ja 99 prosenttia EU:n ulkopuolelta tulevista pienistä paketeista tulee Kiinasta.

Pikkupakettien muodossa tulevat tuotteet eivät useimmiten itse asiassa täytä edes eurooppalaisia tuoteturvallisuusstandardeja, ja valtaosa tuotteista on itse asiassa jos ei kokonaan niin ainakin huonosti kierrätettäviä. Täytyy tietysti muistaa tässä salissa sekin, että Tulli joutuu painimaan näiden kaikkien pakettien kanssa. Sieltä pitäisi pystyä poimimaan vielä ne paketit, jotka ovat sitten puhtaasti rikollisuutta, vaikkapa huumeiden välittämistä tai jotain muuta. Tullilla on myös se vastuu varmistaa, että meidän maahan ei tule esimerkiksi sellaisia tekstiilejä tai lasten leluja, jotka aiheuttavat tukehtumisvaaroja tai muuta, ja näitä ei tietysti kukaan näissä Kiinan paketeissa pysty Tullin lisäksi valvomaan.

Täytyy muistaa myös se, että jos nämä tuotteet ostettaisiin Suomesta, verokertymä olisi itse asiassa moninkertainen. Tätä pikkupakettien virtaa on jo verrattu lähes tsunamiksi, eli tämä ei ole vain merkittäviä veronmenetyksiä vaan myös valtavia päästöjä.

Tämän kaiken ympärillä Tulli siis toimii. Tulli on nostanut itse myös esille huolen tuoteturvallisuudesta ja ympäristövaikutuksista. No, joitain toimiahan tälle sektorille on tehty, mutta tämä vain kuvaa sitä, minkälaisessa toimintaympäristössä Tulli tänä päivänä toimii. Sen lisäksi järjestäytynyt rikollisuus, siihen liittyvät salakuljetukset ja kaikki muu haastavat tietysti rajulla tavalla Tullin toimintaa.

Itse toivon, että me myös tässä salissa ymmärrämme itse kukin sen, että Tullin rooli kokonaisturvallisuuden kannalta on erittäin keskeisen tärkeä. Se varmistaa meidän rajaturvallisuutta omalta osaltaan Rajavartiolaitoksen, Puolustusvoimien ja muiden kanssa, ja toivon, että myös tämä otetaan tulevaisuudessa huomioon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

14.16 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Tässä on ollut niin monia hyviä puheenvuoroja, että niitä ei tarvitse toistaa. Edellä esimerkiksi edustaja Heinonen puhui erinomaisen hyvin tästä Tullin toimintaympäristön muutoksesta ja myös Tullin työn tärkeydestä tässä muuttuvassa ajassa.

Arvoisa puhemies! Kannatan ilman muuta puhemiesneuvoston ehdotusta tämän asian valiokuntaan lähettämisen osalta. Tosiaan tämä digitaalinen tiedoksianto, jota tässä hallituksen esityksessä edistetään, on varmasti tätä päivää ja Tullin toiminnan kannalta ja ylipäätään vaikuttavan ja tehokkaan toiminnan kannalta järkevä askel asioissa eteenpäin.

Mutta tosiaan tässä, kun koko eduskunta on koolla ja tullilakia käsitellään, haluan myös omasta puolestani ilmaista kiitoksen Tullin työntekijöille ja kaikille, jotka Tullin kautta Suomen yhteiskuntaa palvelevat ja turvallisuuttamme edistävät.

Sellainen näkökulma, joka keskustelussa ehkä harvemmin esille nousee: Kun on tämä viime vuosien kehitys siitä, että olemme itäisen naapurimme toimesta monenlaisten ilkeyksien kohteena, niin tällainen crime as a service -ilmiö — joka on ehkä tuttu muista Euroopan maista, ei aiemmin Suomesta niinkään — on ilmiö, jota ei saa päästää Suomeen juurtumaan, koska se avaa sitten myös vaarallisia vaikuttamisen kanavia vihamielisille tahoille, jos meiltä löytyy senkaltaisia järjestäytyneen rikollisuuden toimijoita, jotka tällaisia crime as a service -palveluita voivat sitten näille vihamielisille tahoille tarjota. Sen vuoksi Tullin toiminta on aivan ensiarvoisen tärkeää, että pystytään esimerkiksi huumausaineiden laitonta markkinaa pitämään kurissa, koska usein nimenomaan tämä huumausainekaupassa liikkuva taloudellinen volyymi on sitten se käyttövoima tälle järjestäytyneen rikollisuuden kehittämiselle. Tämän vuoksi ne toimet, joista on ihan viime aikoinakin saatu uutisia — Tulli on alkuvuoden aikana pystynyt tekemään merkittäviä huumetakavarikoita, ja Tullin toiminnan kautta on pystytty sitten saamaan muut asianomaiset viranomaiset näiden rikollisliigojen jäljille niin Suomessa kuin kansainvälisesti — ovat aivan kriittisen tärkeitä sisäisen turvallisuutemme vahvistamisen kannalta, joka tässä maailmanajassa on yhä keskeisemmin sidoksissa myös siihen kovaan turvallisuuteen. Eli Tulli on todella tässä mielessä paljon vartijana, ja on hienoa kuulla tästä laajasta tuesta Tullin työlle ja toiminnalle yli puoluerajojen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.19 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tullin työ suomalaisten ihmisten turvallisuuden kannalta on äärimmäisen tärkeää. Siellä valvotaan sitä, millaista tavaraa Suomeen tulee, ja pyritään parhaan kyvyn ja taidon ja osaamisen mukaan torjua niitä haittatekijöitä, mitä maahan tulevissa tavaroissa voisi olla: pahimmillaan huumeita, lievimmillään ehkä vaarallisia työkaluja tai muita aineita, jotka pitää saada torjuttua ennen kuin ne menevät jakeluun.

Todellakin Euroopan unionihan on yksi tullialue, ja kuten tiedämme, tämän vuoden 26 alusta tämä sähköinen järjestelmä on koko Euroopassa käytössä. Kun pikkusen katsoo tullausmääriä — ne ovat ihan järkyttävän suuria Suomeenkin, mitä tulee tavaraan ja tullauspäätöksiin ja niihin liittyviin tiedonantoihin — niin vuonna 24 oli tämän tiedon mukaan 26 miljoonaa päätöstä, ja niistä 99,8 prosenttia tehtiin sähköisesti. Se tarkoittaa tietenkin sitä, että nopeasti on edetty tähän sähköiseen järjestelmään. Hyvä näin, koska sehän käytännössä sitten, kun tämä järjestelmä toimii kunnolla, vapauttaa näitä Tullin työntekijöitä valvontatehtäviin ja tarkkailemaan sitä liikennettä ja mitä sieltä tulee. Toivotaan, että Tulli saa jatkaa työtään mahdollisimman suurella teholla ja nämä uudet järjestelmät antavat heille valvonta-aikaa paljon paremmin, jotta he saavat sitä alkuperäistä tehtävää tehdä.

Maailma menee yhä kansainvälisemmäksi, ja kun edustaja Heinonen mainitsi nämä Temu-paketit, niin niitähän tulee todella valtavat määrät, ja niihinkin liittyy paljon ongelmia. Uskon, että kaikki me eduskunnassa olemme samaa mieltä, että Tullin henkilöstön työ tänä päivänä on äärimmäisen vaativaa, mutta on myös suomalaisten kannalta äärimmäisen tärkeää, että pystymme turvaamaan suomalaisten ihmisten turvallisen elämän, kun kansainvälistä kauppaa käydään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

14.21 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! On erittäin järkevää, että Tullin palveluita digitalisoidaan. Aivan kuten edellä on todettu, on äärimmäisen järkevää, että Tullin virkamiehiltä vapautuu voimavaroja valvontaan, jatkuvasti kasvavaan pakettiralliin esimerkiksi Kiinasta. Viime vuonna Suomeen tuli 50 miljoonaa pakettia Kiinasta, keskihinta noin viiden euron pintaan. Tulli on arvioinut, että niistä 80 prosentissa on ollut jotain sellaista, mikä ei täytä meidän säädöksiä: siis esimerkiksi lapselle tuotteita, joista tulee näppylöitä tai ihottumaa, on käytetty vaarallisia kemikaaleja, tai joitain pattereita tai elektroniikkavälineitä, jotka voivat poksahtaa, räjähtää tai sytyttää tulipaloja. On sanomattakin selvää, että meidän täytyy lisätä valvontaa, ja se ei onnistu palkkaamalla lisää ihmisiä maassa, jossa väki vähenee. On sanomattakin selvää, että näiden prosessien sähköistäminen on yksi keino siihen, että näiltä virkamiehiltä vapautuu aikaa tähän valvontatyöhön.

Se ei kuitenkaan ratkaise kaikkia ongelmia, ja sen takia haluan korostaa sitä, että Tullin rooli tämän sisäisen turvallisuuden, kokonaisturvallisuuden, kannalta on erittäin merkittävä. Meidän tulee jatkuvalla tahdilla kiinnittää huomiota siihen, millä tavalla me voimme turvata Tullin resurssit tässä maassa. He kuitenkin pitävät huolta meidän ulkorajoistamme ja myös suomalaisista sen osalta, että tänne ei tule materiaalia, joka on meille vahingoksi.

Lisäksi haluan korostaa sitä, mistä tässä edustaja Juvonen puhui edellä, että esimerkiksi tämä ikäihmisten digikuilu on tosiasia ja on tietenkin välttämätöntä turvata kaikessa

digitalisaatiossa ne polut, miten palveluita voidaan käyttää myös ilman digilaitteita tai tämmöistä henkilökohtaista digiosaamista. Sen takia haluan painottaa myös esimerkiksi jatkuvan oppimisen palveluita, vapaan kansansivistystyön palveluita. Ne ovat todella tärkeitä, että me saamme tämän Suomen kansan digitaidon kohdilleen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.23 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Pyysin puheenvuoron vasta kuunneltuani kotvan aikaa tätä keskustelua.

Halusin kiinnittää huomion nimenomaan tähän, mistä edustaja Kemppikin viimeksi puhui, tähän digikuilukysymykseen, erityisesti sen takia, että viime viikon tiistaina me käsittelimme täällä lakia, joka liittyi sähköiseen tiedoksiantoon Verohallinnossa. Siitä äänestimmekin viime viikon keskiviikkona. Oppositio esitti yksimielisesti sen lain hylkäämistä, koska siinä tehdään ratkaisu, joka tulee vaarantamaan todennäköisesti tuhansien ikäihmisten taloudellisia etuja tällä hetkellä. Eli OmaVero-järjestelmän sisälle lyödään sellainen käytäntö, että siellä on sellainen täppä, jota täppäämällä voi ilmoittaa, että saa jatkossakin kirjallisessa muodossa tiedot, mutta jos on kerrankin käynyt siellä OmaVerossa jonkun ihan muun asian takia, niin automaattinen tietojenkäsittely poistaa sen ja sillä tavalla tulkitaan, että nyt henkilö ei enää tarvitse niitä kirjallisessa muodossa. Sen jälkeen, ilmoittamatta mitään kansalaiselle, ne alkavat tulla vain digitaalisesti, ja sitten ihminen voi ihmetellä, että mitähän lähetyksiä on tullut eikä tiedä niistä yhtään mitään.

Tämä ei siis ole se laki, jota nyt käsittelemme, mutta tässä puhuttiin nyt hyvinkin voimakkaasti ikäihmisten digikuilusta, joka kattaa varmaan puoli miljoonaa suomalaista. Kun aivan konkreettisesti käsittelimme viime viikolla asiaa, jossa me lisäsimme tätä digikuilua, niin hallituspuolueiden edustajilla ei ollut tarvetta olla siitä asiasta eri mieltä eli meidän opposition kanssa samaa mieltä. Mutta nyt tässä asiassa käytetään, kehtaan sanoa, hurskastelevia puheenvuoroja, joissa kerrotaan, että aina pitää huolehtia siitä, että ikäihmisetkin saavat kirjallisessa muodossa nämä asiat. Se, mitä tulee Tullin resursseihin ja kaikkeen, mitä niistä on sanottu, on ehdottoman paikkansapitävää.

Täällä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa meillä on käsittelyssä alkoholin kotiinkuljetusasiat, joita ei nyt käsittelyn ollessa kesken ole tietenkään asiallista käydä yksityiskohdiltaan läpi, mutta julkisuudessakin olleiden tietojen mukaan me tiedämme, että Tullin resurssithan eivät tällä hetkellä millään tavalla tule riittämään. Vaikka tekisimme sen valtiovarainvaliokunnan ehdottaman tietynlaisen veromerkinnän, niin meillä jää kymmenien miljoonien eurojen edestä saamatta veroja sen takia, että ei ole resursseja tarkistaa ulkomailta tilatun alkoholin verojen maksua.

Mutta myös nämä halusin tähän keskusteluun mukaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.26 **Juho Eerola ps:** Arvoisa herra puhemies! Nyt tulee yksi hurskasteleva puheenvuoro lisää. Tarkoituksenani ei ollut tähän keskusteluun ottaa itse millään lailla osaa vaan lähinnä kuunnella viisaampien näkemyksiä ja mielipiteitä, mutta tässä kun nousivat monessakin puheenvuorossa esille vanhukset ja heidän digiosaamattomuutensa, kykenemättömyytensä käyttää näitä laitteita, niin semmoinen puoli, mikä tässä kuitenkin unohtuu ja mikä pitää tulevaisuudessa sekä nykyisten että tulevien hallitusten ja päättäjien

kuitenkin huomioida, on se, että vaikka me nuoremmat ollaan olevinamme fiksuja ja osataan käyttää näitä digilaitteita — minäkin tämän talven aikana olen kirjautunut sisään tähän Suomi.fi-palveluun ja jopa oppinut käyttämään sitä, ja ihan tyytyväinen olen — niin kun me kaikki kuitenkin vanhetaan, niin vaikka tässä elämänvaiheessa kenties osataankin käyttää niitä digilaitteita, niin sitten kun näkö heikkenee, sormet alkavat vispaamaan ja kenties tulee muistisairauksia ja näinpäin pois, niin vaikka jossain vaiheessa elämää olisikin oppinut käyttämään näitä nyt käyttöön otettavia palvelumuotoja, niin se ei välttämättä meillä tulevaisuudessa enää kenties onnistukaan.

Mutta tämä ei kosketa pelkästään näitä digipalveluita. Meillä on hirmuinen määrä yksinäisiä vanhuksia, mielenterveyspotilaita ynnä muita, vähän vajaakykyisiä ihmisiä, jotka myös näitten vanhojen palvelujen aikana eivät ole kyenneet... Siellä löytyy esimerkkejä, kuinka kirjepinot kasvavat pöydällä, niitä kukaan ei avaa ja lue, vaikka ovat ihan perinteisellä etanapostilla lähetettyjä, ja sitten jää moni tärkeä asia heiltä huomaamatta. Riippumatta siitä, mikä on se palvelun muoto, millä se toteutetaan, meillä on joukko ihmisiä ja tulee tulevaisuudessa olemaan aina, joita nämä tietyt palvelumuodot eivät tavoita. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle pienten riita-asioiden menettelyä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 89/2025 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 4/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 4/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.29 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Esittelen nyt lakivaliokunnan mietinnön, jonka aiheena on pienten riita-asioiden menettely. Mietintö oli lakivaliokunnassa yksimielinen, niin kuin usein on, eli ei tullut tästä suurta eikä pientä riita-asiaa meillä valiokunnassa.

Tässä hallituksen esityksessä siis ehdotetaan uutta, tällaista pienten riita-asioiden menettelyä. Kyse on uudenlaisesta oikeudenkäyntimenettelystä, jossa käsitellään asuinhuoneiston vuokrasuhteeseen perustuvat riita-asiat, jos riita on enintään 10 000 eurosta tai jos riidalla ei edes ole mitään rahamääräistä arvoa. Asia tulee käsitellä edelleen täysimittaisessa riita-asian menettelyssä, jos sen käsittely näitten pienten riita-asioiden menettelyssä ei ole asian laadun tai laajuuden vuoksi soveliasta, eli jos se siis ei ole pieni. Tämä ehdotettu uusi menettely muuttaa asuinhuoneiston vuokrasuhdetta koskevien asioiden käsittelyä käräjäoikeudessa. Kyse on siis täysimittaista riita-asian

oikeudenkäyntiä kevyemmästä ja yksinkertaisemmasta menettelystä, jossa asianosainen voi ajaa asiansa ilman juristin apua ja jossa asianosaisen oikeudenkäyntikuluriski on verraten matala.

Lakivaliokunta pitää näitä ehdotettuja muutoksia ihan perusteltuina ja oikeinkin tarpeellisina. Tässä esityksen taustalla on tehdyt havainnot siitä, että Suomessa näihin tuomioistuimiin saatetaan kansainvälisesti katsoen vähän riitaisia riita-asioita. Erityisesti pienehköjen riita-asioiden määrä on vähentynyt vähentymistään. Samaan aikaan riita-asioiden oikeudenkäyntikulut ovat kuitenkin merkittävästi kasvaneet. Oikeudenkäyntiä saatetaan siten siis välttää tämän kuluriskin vuoksi. Lisäksi tähän halukkuuteen saattaa riita-asia tuomioistuimen ratkaistavaksi arvioidaan vaikuttavan se, että nämä oikeudenkäynnit kestävät Suomessa tolkuttoman pitkään.

Perustuslakivaliokunta, joka antoi meille lakivaliokuntaan lausunnon, kiinnitti esityksestä sanoessaan huomiota siihen, että tämä ehdotettu lainsäädäntö koskee hyvin, hyvin kapeaa asiaryhmää. Perustuslakivaliokunta pitääkin erittäin tärkeänä, että pienten riita-asioiden menettelyn soveltamisalaa pyritään mahdollisimman pian tulevaisuudessa nyt ehdotetusta menettelystä saadut kokemukset huomioon ottaen laajentamaan muillekin sektoreille. Myös lakivaliokunnassa kiinnitettiin huomiota tähän ihan samaan asiaan eli suppeaan soveltamisalaan. Lakivaliokunta myös pitää tärkeänä, että pienten riita-asioiden menettelyn soveltamisalan laajentamista selvitetään ja soveltamisalaa mahdollisimman joutuisasti koetetaan laajentaa myöskin sitten muihin asiaryhmiin. Tämän myötä valiokunta ehdottaa edellä esittämästäni lausuman hyväksymistä.

No, koska kyse on periaatteellisesti ja käytännön kannalta merkittävästäkin uudistuksesta, sen toimivuutta ja vaikutuksia tulee jatkossa seurata ja toimittaa asiasta meille lakivaliokuntaan selvitys — sille tulevalle lakivaliokunnalle, keitä siellä sitten istuukaan — vuoden 2030 loppuun mennessä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää muun muassa pienten riita-asioiden menettelyn soveltamisalaan, oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan kelpoisuutta ja oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevien säännösten toimivuuteen sekä uudistuksen vaikutuksiin oikeuden saatavuuteen, asioiden käsittelyaikoihin sekä vielä tuomioistuinten asiamääriin ja voimavaroihin. Tässäkin valiokunta ehdottaa lausuman hyväksymistä. Se on se meidän lausumaehdotus kakkonen.

No sitten, arvoisa puhemies, oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan kelpoisuusvaatimuksista muutama sananen. Tässä esityksessä ehdotetaan, että pienten riita-asioiden menettelyssä asianosaisen oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana voi toimia rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole millään lailla rajoitettu, eli on täysi-ikäinen ja täysivaltainen. Siten myös mainitut edellytykset täyttävä ihan tavallinen maallikko tai esimerkiksi joku oikeustieteen ylioppilas saa toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana. Ehdotus siis poikkeaa riita-asian oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan nykyisistä kelpoisuusvaatimuksista, joissa siis edellytetään toimimista asianajajana, julkisena oikeusavustajana taikka sitten luvan saaneena oikeudenkäyntiavustajana. Lakivaliokunta kannattaa hallituksen esittämää ratkaisua. Valiokunnan mielestä pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltävien asioiden ja menettelyn tällainen yksinkertaisuus sekä tuomarin aktiivinen prosessijohto vähentävät tämän avustajan tarvetta.

Sitten muutama sana oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Tässä esityksessä ehdotetaan, että hävinnyt asianosainen voidaan velvoittaa korvaamaan tämän voittaneen

asianosaisen oikeudenkäyntikuluja käräjäoikeudessa enintään 500 eurolla, tai jos asiassa on toimitettu pääkäsittely, sitten enintään tonnilla. Lakivaliokunta pitää tätä korvauskatosta säätämistä ihan perusteltuna, vaikka se voi merkitä, ettei voittanut asianosainen aina saa ihan täyttä korvausta näistä oikeudenkäyntikuluistaan. Valiokunta katsoo, että jos korvausvelvollisuutta ei rajoiteta, asianosaisen korvattavaksi tulevien oikeudenkäyntikulujen määrään liittyvä taloudellinen riski ei pienene eikä oikeuden saatavuus siitä parane.

Tämän hallituksen esityksen mukaan ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2026, aprillipäivänä, mutta voimaantulo lykkääntyy esityksen eduskuntakäsittelyn vaatiman ajan vuoksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan näitten ehdotettujen lakien onkin sitten tarkoitus tulla voimaan vasta joskus syyskuussa 2026.

Tämä ehkä tässä vaiheessa riittänee. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

14.37 **Anette Karlsson sd:** Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Käsittelemme tänään uudistusta, joka koskee vuokrasuhteisiin liittyviä riitoja. Kyse on pienten riita-asioiden menettelystä, jota voidaan käyttää esimerkiksi vuokranmaksua, asunnon kuntoa tai häätötilanteita koskevissa riidoissa. Menettely on tarkoitettu tilanteisiin, joissa riidan arvo on enintään 10 000 euroa tai kyse on asiasta, jolle ei ole helppo laittaa hintalappua.

Tavoite on erittäin kannatettava. Se madaltaa kynnystä viedä riita-asia tuomioistuimeen sekä pienentää kuluriskiä ja nopeuttaa käsittelyä. Nykytilanne ei ole kestävä. Liian moni pieni mutta ihmiselle erittäin merkittävä riita jää viemättä oikeuteen, koska pelätään korkeita kustannuksia tai pitkää prosessia. Oikeuden saatavuus ei saa olla kiinni ihmisen maksukyvystä. Tässä uudistuksessa kuluriski rajataan selvästi. Vastapuolen kuluja voi joutua korvaamaan enintään noin tuhanteen euroon asti. Se tekee riskistä ennakoitavan ja madaltaa kynnystä hakea oikeutta. Samalla menettely on kevyempi, pitkälti kirjallinen, eikä asianajaja ole välttämätön. Tuomarin roolia vahvistetaan, jotta asia tulee riittävästi selvitetyksi molempien osapuolten kannalta.

Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta kiinnittää aivan perustellusti huomiota siihen, että uudistus jää soveltamisalaltaan kapeaksi. Se koskee vuokrasuhteisiin liittyviä riitoja, vaikka samanlaisia ongelmia on laajasti myös muissa arjen riidoissa. Siksi on tärkeää, että valiokunnan lausuma otetaan vakavasti. Uudistuksen toimivuutta on seurattava ja kokemuksia hyödynnettävä. Jos malli toimii, sitä on syytä laajentaa myös muihin pienempiin riita-asioihin, kuten kuluttajariitoihin.

Arvoisa puhemies! Kyse on perus- ja ihmisoikeuskysymyksestä. Oikeuden saaminen ja oman asian saattaminen tuomioistuimen käsiteltäväksi eivät saa jäädä kiinni rahasta tai jaksamisesta. Tässä Suomella on vielä parannettavaa. Käräjäoikeudet ovat valmiiksi ruuhkautuneet, ja käsittelyajoista on tullut myös kansainvälisiä huomautuksia. Tämä uudistus todennäköisesti lisää asioiden määrää. Jos resursseja ei ole riittävästi, riskinä on, että käsittelyajat eivät lyhene vaan päinvastoin pitenevät. Siksi tilannetta on seurattava tarkasti ja tarvittaessa myös tuomioistuinten resursseja vahvistettava.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus vie oikeaan suuntaan. Kun kynnystä hakea oikeutta madalletaan hallitusti, parannetaan oikeusturvaa ja mahdollisuutta saada oikeutta myös tavallisissa elämäntilanteissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.40 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen oikeusjärjestelmän vahvuus on aina perustunut siihen, että jokainen kansalainen voi luottaa oikeuden saavutettavuuteen ja saatavuuteen varallisuudesta tai asemasta riippumatta. Kun kansalainen tietää, että hänen riitansa voidaan käsitellä oikeudenmukaisesti ja kohtuullisin kustannuksin, vahvistuu samalla koko yhteiskuntamme turvallisuus ja vakaus. Nyt käsittelyssä oleva esitys pienten riita-asioiden menettelystä rakentaa tätä luottamusta. Sen avulla halutaan madaltaa kynnystä viedä erityisesti vuokrasuhteisiin liittyviä pieniä riitoja käräjäoikeuteen. Esitys on rajattu koskemaan asuinhuoneiston vuokrasuhteita, sillä asuminen on ihmisen perustarve ja siihen liittyvät riidat koskettavat usein kaikkein arkisimpia tarpeita: kotia, turvaa ja luottamusta.

Lakivaliokunta on saanut tämän esityksen käsiteltyä huolellisesti. Siihen on tehty tarpeellisia muutoksia, jotta se voi nyt edetä täysistuntokäsittelyssä valmiiksi.

Arvoisa puhemies! Me tiedämme, että vuokra-asioihin liittyviä riitoja jää tänä päivänä viemättä tuomioistuimeen. Syynä on usein pelko kustannuksista, oikeusprosessin raskaudesta ja epävarmuudesta. Tämän esityksen tavoite muuttaa tilannetta. Pienten riita-asioiden menettely on yksinkertaistettu, joustavampi ja kustannuksiltaan saavutettavampi. Se tuo oikeuden lähemmäksi tavallista ihmistä ja lisää luottamusta siihen, että myös pienemmissä asioissa oikeus toteutuu. Lisäksi, kun ihmiset kokevat, että riitoihin saa ratkaisun oikeusteitse, he sitoutuvat paremmin lakeihin ja sopimuksiin. Tämä vahvistaa yhteiskunnan eheyttä ja luo vakautta, joka heijastuu aina kansalaisten turvallisuudentunteeseen. Siksi haluamme parantaa oikeuden saatavuutta, nopeuttaa ja yksinkertaistaa oikeusmenettelyä, keventää kustannuksia ja vähentää oikeudenkäyntien pelkoa. Meidän velvollisuutemme lainsäätäjinä on varmistaa, että oikeus kuuluu aivan kaikille, ei vain niille, joilla on varaa pitkiin ja kalliisiin prosesseihin. Tämä esitys on askel kohti oikeudenmukaisempaa Suomea, jossa kansalaiset voivat elää turvallisesti tietäen, että heidän oikeuksiaan suojellaan.

Arvoisa puhemies! Meidän yhteinen tehtävämme on vahvistaa kansalaisten luottamusta oikeusjärjestelmään. Kuten lakivaliokunta on tuonut esiin, on tärkeää tulevaisuudessa selvittää mahdollisuuksia laajentaa pienten riita-asioiden menettelyn soveltamisalaa myös uusiin asiakas- ja asiaryhmiin sekä seurata pienten riita-asioiden menettelyn toimivuutta ja vaikutuksia pitkällä aikavälillä. Nämä huomiot tekevät esityksestä entistäkin vastuullisemman. Tämän esityksen myötä rakennamme oikeudenmukaista, turvallista ja luotettavaa Suomea. Ennen kaikkea rakennamme kotia, joissa jokaisen kansalaisen ääni kuuluu ja oikeus toteutuu. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.44 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on uudenlainen oikeudenkäyntimenettely, niin sanottu vähän kevennetty menettely. Voi sanoa, että nämä ovat niitä arkielämässä tapahtuvia riitoja, kun puhutaan vuokrasuhteesta ja siihen liittyvistä asioista, asunnon kunnosta ja kaikista tämmöisistä kysymyksistä. Ne ovat niitä, joista saattaa tulla riita-asioita, ja niitten käsittelyä on varmasti jo rajoittanut tänä päivänä se, että nämä oikeudenkäynnit ovat tällä hetkellä aika kalliita ja kestävät pitkään. Sen takia tämmöinen kevennetty menettely on varmasti paikallaan. Ehkä iso peruste on myös se, että

vuokralla asumisen määrä kasvaa koko ajan. Suhteellisesti ihmiset asuvat enempi vuokralla, kaupungeissa yli puolet alkaa olla jo vuokra-asumista. Siinäkin mielessä on hyvin perusteltua tätä viedä eteenpäin.

Tämä 10 000 euroa rajana voi tuntua tässä pieneltä, mutta se on iso rahamäärä yksittäisellä ihmisellä, tavallisella ihmisellä. Siinä mielessä tämä mittaluokkakin on tässä laitettu aika hyväksi, että saa sen helposti käsiteltyä. Sitten tämä kuluriski, jos ei pärjää siinä, on myöskin rajattu, ja nämä molemmat raamittavat hyvin tätä tilannetta. No, sitten jos tätä katsotaan näitten oikeudenkäyntien kannalta, niin voi olla, että näitä juttuja tulee enemmän, mutta toisaalta minä luulen, että tämä myöskin nopeuttaa niitten käsittelyä, kun tässä ollaan menossa aika lailla semmoiseen sujuvaan käsittelyyn.

Se, mikä minua tässä huolettaa, arvoisa puhemies, on tämä avustajan rooli. Täällä on nyt avustajamenettelyä kevennetty, ja asianosaisen oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana voi toimia rehellinen ja muuten kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa, joka on muuten toimintakelpoinen ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajattu, voi olla oikeustieteen ylioppilas ja niin poispäin. Mutta se, että käytännössä niitä juttuja ovat siellä oikeudenkäynnissä avustamassa sellaiset henkilöt, jotka eivät välttämättä tunne kaikkia oikeudellisia yksityiskohtia, voi olla semmoinen kysymysmerkki. Mutta toisaalta tämä laajuus on tässä semmoinen, että näin tässä varmasti kyllä oikeutta saadaan helpommin toteutettua, ja kyllä siihenkin kokemusta varmaan monella syntyy.

Arvoisa puhemies! Tässä on lakivaliokunta kiinnittänyt huomiota tämän menettelyn suppeaan soveltamisalaan, ja olen samaa mieltä, että tämä nyt on rajattu kuitenkin aika pieneen osaan oikeudenkäynti- ja riita-asioita. Siinä mielessä tämä valiokunnan lausuma, että selvitetään sitä, voisiko tätä laajentaa, toisaalta mahdollistaisi, että tuodaan sinne joitain muitakin asioita, ja ehkä se sitten lyhentäisi meidän oikeudenkäyntikäsittelyjä, koska jutturuuhkaa saadaan purettua sieltä vähän perusteellisemmasta oikeuskäsittelystä. Avustajien oikeudenkäyntikulut ovat nousseet aika voimakkaasti: vuodesta 1995 vuoteen 2019 mennessä ne ovat kaksi ja puoli kertaa suuremmat, eli sekin kertoo, että tämä on kallistunut. Tämmöiset pienet jutut ovat sen takia varmasti jääneet vähän hoitamatta.

Kaiken kaikkiaan tämä on kevyempi ja nopeampi tapa käsitellä riita-asioita, ja lopputulos varmaan saadaan näin hyvin aikaiseksi. Tätä kannattaa viedä eteenpäin, ja hyvä, että tämä on yksimielisesti viety eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

14.49 **Susanne Päivärinta kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Oikeusprosessien kohtuuttoman pitkä kesto, se on vakava perus- ja ihmisoikeusongelma Suomessa — sitä se on edelleen. Samalla riita-asioiden oikeudenkäyntikulut ovat merkittävästi kasvaneet. Nyt hallitus esittääkin uutta pienten riita-asioiden menettelyä, joka on askel oikeaan suuntaan. Jatkossa vuokrariidat enintään 10 000 euroon asti tai ilman rahallista arvoa voitaisiin siis käsitellä käräjäoikeudessa nykyistä kevyemmin, nykyistä nopeammin ja nykyistä edullisemmin. Asianosainen, niin kuin täällä on nyt monesti jo kuultu, voisi sitten ajaa asiaansa ilman juristin apua, ja tuolloin oikeudenkäyntikuluriski on huomattavasti matalampi.

Kuten perustuslakivaliokunta ja me lakivaliokunnassakin, itsekin pidän siis erittäin tärkeänä sitä, että pienten riita-asioitten menettelyä laajennetaan jatkossa myös muihin

asiaryhmiin. Oikeuden saatavuutta, toden totta, on parannettava laajemmin meillä Suomessa. Mahdollisuus hakea oikeutta kuuluu ihan kaikille, ei vain niille, joilla on varaa pitkiin ja kalliisiin prosesseihin.

Arvoisa puhemies! Kuten totesin, oikeudenkäyntikulut ovat todella nousseet rajusti Suomessa. Joissakin tapauksissa kulut voivat olla jopa suuremmat kuin itse riidan arvo — eihän sellaisessa ole mitään järkeä. Ei siis myöskään ole ihme, että varsinkin näitä pienehköjä riita-asioita on saatettu Suomessa tuomioistuimiin kansainvälisestikin verrattuna hyvin vähän. Hallituksen esitys pienten riita-asioiden menettelystä pyrkii siis madaltamaan kynnystä hakea oikeutta — kynnystä hakea oikeutta, jokaisen ihmisen perusoikeus. Asioita voisi siis hoitaa jatkossa myös osittain sähköisesti. Lisäksi oikeudenkäyntikulujen riskiä rajataan. Hävinnyt osapuoli maksaisi pääsääntöisesti enintään 500 euroa tai pääkäsittelyssä 1 000 euroa vastapuolen kuluja. Tämä on merkittävä muutos, ja se voi olla jopa niin merkittävä, että juuri tämä ratkaisee sen, uskaltaako ihminen viedä asiansa tuomioistuimeen, uskaltaako ihminen lähteä hakemaan oikeutta.

Arvoisa puhemies! Tämä on todella perusteltua, ja ilman tällaista kulukattoa riski ei pienenisi eikä oikeuden saatavuus silloin todennäköisesti parantuisi.

Arvoisa puhemies! Tämä pienten riita-asioiden esitys lähti meiltä lakivaliokunnasta yksimielisenä, ja se on hyvä esitys. Tämä on hyvä esitys, mutta ei tämä vielä riitä, tämä on vasta alkua. Soveltamisala, kuten on todettu, on nyt tässä hyvin kapea. Se koskee vain vuokrariitoja. Samaan aikaan tiedämme hyvin, että on monia muitakin riita-asioita, on muitakin pieniä kiistoja, jotka jätetään viemättä oikeuteen juuri kulujen ja pitkien käsittelyaikojen vuoksi, joten tätä menettelyä todella tulee laajentaa mahdollisimman pian myös muihin asiaryhmiin, sellaisiin, jotka soveltuvat tähän. Toki uudistuksen toimivuutta on seurattava tarkasti. Vaikutuksia oikeuden saatavuuteen, käsittelyaikoihin ja kustannuksiin tulee arvioida, ja totta kai sitten, jos ongelmia ilmenee, tarvittaessa korjataan suuntaa.

Koko ajan on totta kai huolehdittava myös siitä, että tuomioistuimilla on riittävät resurssit.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että tämä esitys on nyt tuotu, koska tämä esitys tunnistaa todellisen ongelman. Ongelma on se, että oikeutta ei ole tällä hetkellä saatavilla kaikille. Oikeus ei saa olla saatavilla vain niille, joilla on varaa siihen. Pienten riita-asioiden menettely on askel kohti oikeudenmukaisempaa Suomea, kohti oikeudenmukaisempaa järjestelmää, mutta työtä on jatkettava, ja sen me teemme, jotta Suomessa aidosti jokainen voi hakea oikeutta silloin, kun sitä tarvitsee. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

14.53 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa puhemies! Olen myös hyvin tyytyväinen siihen, että tämä käsittelyssä oleva asia oli yksimielinen valiokunnassa. Tämä on oikeaan suuntaan menevä muutos, koska suurimmat esteet saada nykyisellään oikeutta oikeudenkäyntien kautta ovat kuluriski ja oikeudenkäynnin pitkä kesto.

En malta olla tässäkin tilaisuudessa mainitsematta sitä viime vuonna ollutta tapausta, jossa 606 euron sähköriita johti siihen, että eläkeläispariskunnalta vaadittiin 800 000 euron oikeudenkäyntikuluja, joista asianajokulut olivat 670 000 euroa. Eli jos tätä hieman laajennettaisiin, niin tällainenkin asia jatkossa olisi mennyt tämän menettelyn piiriin ja siinä kohtaa sitten lasku olisi ollut eläkeläispariskunnalle aika paljon pienempi

mitättömästä riidasta. Mutta tämä kuvastaa hyvin sitä tilannetta, missä nykypäivänä eletään, ja sitä, miksi tällaista lakia tarvitaan tähän nykytilanteeseen.

Harmillista on tosiaan se, että tämä on hyvin suppeasti rajattu, mutta toisaalta on ehkä ymmärrettävää, että halutaan kokeilla, miten tällainen malli toimii, ja sitten sitä jatkossa on helppo laajentaa, mikäli se havaitaan hyväksi. Tämänkin asiapiirin sisällä haluaisin vielä korostaa sitä, että ne häädöt, joita tässä menettelyssä käsitellään, tulisivat korostuneen nopeasti käsitellyiksi johtuen ihan siitä, että on myöskin erittäin ongelmallinen tilanne nykypäivänä se, että jos taloyhtiössä on asukas, joka häiritsee joka yö muita asukkaita, niin sitten häädön suorittamiseen menee aikaa useita kuukausia. Se on kohtuuton tilanne muille asujille, ja siksi tähänkin asiaan liittyen olisi hyvä vielä painottaa tiettyjen asioiden kiireellisyyttä.

Jotta tämä asia voisi jatkossa laajentua, niin mielestäni keskeistä on, niin kuin tässä esityksessä tuodaan esiinkin, korostaa sähköistä menettelyä eli sitä, että aineisto on pääosin sähköinen. Se mahdollistaisi tulevaisuudessa tekoälyn käytön merkittävän lisäämisen esimerkiksi pohjaesitysten tekemiseen tai loppupäätelmien tekemiseen, jolloin tämä entisestään nopeutuisi ja myöskin halpenisi, elikkä saataisiin tekoälyä hyödynnettyä pohjatietoon ja asioiden käsittelyyn. On selvää, että pieniä riita-asioita, jos laajennetaan kaikkiin oikeudenkäyntien aloihin, on niin paljon, että eivät meidän edellytykset riitä oikeudenkäynneissä ja tuomioistuimissa siihen, että saataisiin ne kaikki käsiteltyä, mikäli me emme käytä hyväksemme teknologiaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.56 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puheenjohtaja! Itsekin olen muutamassa kerrostaloyhtiössä hallituksen puheenjohtajana. Tämä on varsin mielenkiintoinen asia ainakin taloyhtiön kannalta, jos tämä todellakin nopeuttaa sellaisia tilanteita, joissa taloyhtiö on vuokranantajana joko liiketilassa taikka omistamassaan asuinhuoneistossa ja siinä vuokralaiset jättävät maksunsa maksamatta.

Mutta saadaanko tämä ulotettua myös niihin tilanteisiin, joissa osakkeenomistaja on jättänyt kolmen kuukauden yhtiövastikkeet maksamatta ja taloyhtiö vuokraa tämän huoneiston eteenpäin ja siinä tilanteessa sattuu onneton tilanne, että tämä vuokralainenkin jättää vuokrat maksamatta? Saadaanko nämäkin menettelyt nopeutettua tällaiseen käsittelyyn? — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 89/2025 vp sisältyvien 1.—6. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain ja Oikeuspalveluvirastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 200/2025 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 5/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 5/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.57 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Esittelen nyt tosiaan lakivaliokunnan mietinnön, joka edellisen mietinnön tapaan on yksimielinen.

Lakivaliokunta siis pitää tätä esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä mietinnössä tarkemmin ilmenevin huomioin ja vähäisin, pienin muutosesityksin, eli kyse on siis rikos- ja riita-asioiden sovittelun järjestämisvelvollisuudesta. Tässä esityksessä nimittäin ehdotetaan, että rikos- ja riita-asioiden sovittelun järjestämisvelvollisuus siirrettäisiin nykyiseltä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta nyt oikeusministeriön hallinnonalalle. Lakivaliokunta kannattaa tätä ehdotettua muutosta, kuten jo äsken sanoinkin.

Valiokunnan mielestä nämä sovittelupalvelut ovat luonteva osa meidän oikeusjärjestelmää ja myöskin rikosten torjuntaa, ja oikeuspalveluvirastoa voidaan pitää erittäinkin luontevana toimijana myös sovittelupalveluun kuuluvissa tehtävissä. Tämän hallinnonalan siirron voidaan myös arvioida parantavan entisestään mahdollisuuksia kehittää sovittelutoimintaa suhteessa näitten tuomioistuinten toimintaan ja tehtäviin.

Tämän esityksen valmistelussa on arvioitu sovittelupalvelun valtiollistamisen mahdollisuuksia, mutta esityksessä on kuitenkin päädytty sitten siihen, että sovittelutoiminta jatkuu toimeksiantopohjaisena, koska valtiollistaminen edellyttäisi merkittävääkin lisärahoitusta. Valiokunnalla ei ole huomauttamista ehdotettuun ratkaisuun, vaan se käy meille oikein hyvin. Tämän sovittelutoiminnan valtiollistamisen mahdollisuuksia on kuitenkin aiheellista arvioida tulevaisuudessa myöhemmin uudestaan sitten, kun tästä hallinnonalan siirrosta on saatu enemmän kokemusta.

No sitten, arvoisa herra puhemies, tämän Oikeuspalveluviraston organisaatiosta muutama sanainen huomio: Valiokunta edelleen kannattaa myös ehdotettua Oikeuspalveluviraston organisaatiomuutosta, jossa talous- ja velkaneuvonta ikään kuin eriytetään oikeusaputoimistoissa sillä tavoin, että Oikeuspalveluvirastossa on oikeusaputoimistojen ja edelleen edunvalvontatoimistojen lisäksi talous- ja velkaneuvontatoimistoja. Tämä eriyttäminen on perusteltua muun muassa talous- ja velkaneuvonnan kehittämisen samoin kuin edelleen julkisia oikeusavustajia koskevien esteellisyyssäännösten kannalta.

Lakivaliokunta siis lopulta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvän kakkoslakiehdotuksen, ja sitten edelleen ehdottaa, että eduskunta hyväksyy pikkaisen muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvän ykköslakiehdotuksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.01 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys tuo käsittelyymme kaksi tärkeää uudistusta, jotka vahvistavat oikeusjärjestelmäämme, sen toimivuutta ja

kansalaisten arjen turvallisuutta. Jatkossa rikos- ja riita-asioiden sovittelu siirtyisi sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudesta oikeusministeriön hallinnonalalle. Tämä tekee sovittelusta aiempaa selkeämmän ja osan rikoksentorjuntaa ja oikeusprosessin kokonaisuutta. Muutos ei muuta sovittelun sisältöä, mutta se selkeyttää vastuunjakoa ja vahvistaa mahdollisuuksia kehittää toimintaa yhtenäisemmin koko maassa. Samalla myös Oikeuspalveluviraston rakennetta uudistetaan, jotta asiakkaan pääsyä palvelujen piiriin voidaan nopeuttaa ja viranomaisten työaikaa tehostaa. Nämä ovat tärkeitä uudistuksia, jotka myös lakivaliokunnassa saivat vahvaa kannatusta.

Arvoisa puhemies! Näin yksinkertaiselta kuulostava uudistus saa väistämättä pohtimaan, mitä se merkitsee kansalaistemme arjessa. Ensinnäkin sovittelun siirtyminen oikeushallinnon alle vahvistaa rikosasioiden käsittelyn eheyttä. Sovittelu nopeuttaa prosesseja sekä auttaa etenkin nuoria palaamaan oikeille raiteille ja vähentää siten rikosten uusimista. Tämä lisää koko yhteiskuntamme turvallisuutta.

Toiseksi talous- ja velkaneuvonnan siirtäminen erillisiin talous- ja velkaneuvontatoimistoihin helpottaa velkaongelmien varhaista hoitoa. Esteellisyyksien väheneminen ja prosessien sujuvoituminen tarkoittavat, että apua saa nopeammin oikeasta paikasta ja resurssit säästyvät. Näissä vaikeissa elämäntilanteissa saatu nopea ja selkeä taloustaitojen tuki ehkäisee kriisiytymistä, syrjäytymistä ja turvattomuutta.

Kolmanneksi selkiytyvien ohjaus- ja valvontarakenteiden arvioidaan myös parantavan palvelujen laatua koko maassa. Kansalaiselle tämä näkyy tasalaatuisempina ja luotettavampina oikeus- ja neuvontapalveluina.

Arvoisa puhemies! Kyseessä ei ole suuri rakenteellinen mullistus, mutta sen vaikutukset ovat aidosti merkityksellisiä. Selkeämpi vastuunjako, sujuvammat palvelut ja niiden kautta turvallisempi arki ovat todellakin tavoittelemisen arvoisia asioita. Tämä uudistus on hyvä askel kohti eheämpää ja paremmin toimivaa oikeusjärjestelmää. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

15.05 **Anette Karlsson sd:** Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Käsittelemme hallituksen esitystä, jossa rikos- ja riita-asioiden sovittelupalvelujen järjestämisvastuu siirretään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta oikeusministeriön hallinnonalalle eli käytännössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta Oikeuspalveluvirastolle. Samalla Oikeuspalveluviraston organisaatiota uudistetaan siten, että talous- ja velkaneuvonta eriytetään oikeusaputoimistoista omiksi talous- ja velkaneuvontatoimistoiksi. Uudistuksen keskeinen sisältö on hallinnollinen, ei sovittelun perusluonnetta muuttava. Sovittelu säilyy jatkossakin vapaaehtoisena, maksuttomana ja osapuolten kohtaamiseen perustuvana menettelynä, jossa korostuvat hyvitys, vastuunkanto ja konfliktin käsittely ilman raskasta oikeusprosessia.

Esityksen tavoite on perusteltu. Sovittelupalvelujen asemaa osana oikeusjärjestelmää selkiytetään ja samalla pyritään vahvistamaan palvelujen valtakunnallista ohjausta, kehittämistä ja yhdenvertaista saatavuutta. Nykytilanteessa alueelliset erot palvelujen saavutettavuudessa ovat todellinen ongelma.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin syytä todeta selkeästi, että hallinnonalasiirto ei itsessään ratkaise näitä ongelmia. Sovittelun toimivuus rakentuu käytännön tasolla. Se perustuu paikalliseen yhteistyöhön, toimiviin palveluketjuihin sekä

vapaaehtoissovittelijoiden merkittävään rooliin. Näiden edellytysten on säilyttävä ja vahvistuttava muutoksessa.

Keskeinen kysymys on alueellinen yhdenvertaisuus. Esitykseen sisältyvä velvoite turvata palvelujen järjestäminen myös tilanteessa, jossa sopimuspohjainen tuotanto ei toteudu, on tärkeää. Sen toteutuminen ratkaisee pitkälti sen, tasoittuuko palvelujen saatavuus vai ei.

Oikeusturvan näkökulmasta on myönteistä, että vastuusääntelyä täsmennetään ja sovittelutoimintaan osallistuvien asemaa selkeytetään rikosoikeudellisen virkavastuun osalta. Samalla on kuitenkin korostettava, että salassapidon, tietosuojan ja menettelyn vapaaehtoisuuden on toteuduttava käytännössä, ei ainoastaan sääntelytasolla.

Arvoisa puhemies! Valmistelussa esillä ollut sovittelupalvelujen valtiollistaminen olisi voinut vahvistaa palvelujen yhdenvertaisuutta ja laatua, mutta siihen ei tässä vaiheessa ryhdytty rahoitussyistä. Tämä jättää järjestelmään rakenteellisen kysymyksen, jota on perusteltua arvioida uudelleen tulevaisuudessa. Myös talous- ja velkaneuvonnan eriyttäminen on perusteltua esteellisyyssääntelyn ja toiminnan selkeyden kannalta. Uudistuksen onnistuminen riippuu kuitenkin siitä, kykeneekö uusi rakenne turvaamaan sujuvan palveluohjauksen ja oikea-aikaisen avun.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena esitys on kannatettava, mutta sen onnistuminen riippuu toimeenpanosta. Keskeistä on varmistaa, että sovittelun matalan kynnyksen luonne, inhimillisyys ja alueellinen saavutettavuus eivät heikkene muutoksen seurauksena. Lopulta kyse on oikeusjärjestelmän uskottavuudesta ihmisten arjessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.09 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Vaikka tässä on käytännössä teknisestä muutoksesta kysymys — siitä, että siirretään tämä sovittelutoimi STM:stä oikeusministeriön alueelle — niin taustalla on kuitenkin isompikin asia, koska ehkä tämänkin siirron taustalla myöskin se ammatillinen taustaosaaminen näihin liittyviin kysymyksiin on siellä oikeusministeriön hallinnonalalla vähän laajempaa kuin STM:n alalla. Siinä mielessä voi olettaa, että tällä siirrolla myöskin voidaan saada taustatyöhön sitä laatua parannettua ja näitä käsittelyjä tehtyä paremmin.

Sitten mielenkiintoista tässä on ollut se, että on myöskin selvitetty sitä, että kun tämä on siirretty oikeusministeriön hallinnonalalle, niin jos tätä sovittelua valtiollistettaisiin ja nyt määrärahakysymyksien takia sitä ei viedä eteenpäin, niin täällä on kuitenkin aika iso määrä ihmisiä tekemässä tätä sovittelua: 1 200—1 500 ihmistä eri vuosina. Puhutaan aika isosta määrästä sovittelijoita tuolla taustalla, ja varmasti erilaisia. Sinänsä uudistus on eteenpäin vietävissä, ja sitä on hyvä viedä eteenpäin.

Täällä on tämä organisaatiomuutos, joka liittyy toiseen osaan tätä lakiesitystä. Esityksen taustalta kaivoin vähän lukuja, että sielläkin puhutaan aika isosta määrästä. Jos katsotaan meillä olleita oikeusavun ja edunvalvontapiirien päämiehiä ja käsiteltyjä asioita, niin vuonna 24 edunvalvonnan päämiehiä oli 45 600, oikeusavussa 40 800 ja talous- ja velkaneuvonnassa käsiteltyjä asioita noin pyöreästi 33 100. Eli me puhutaan aika isosta juttumäärästä, mitä täällä menee. Sitten kun katsotaan henkilöstöä sillä taustalla, niin edunvalvonnassa on 633 henkilötyövuotta, oikeusavussa 411 ja talous- ja velkaneuvonnassa 219. Eli me puhutaan aika isosta osasta tätä julkista hallintoa, joka on

tämän lakiesityksen taustalla ja liittyy tähän oikeuskäsittelyyn, kun näitä muutoksia tehdään.

Kaiken kaikkiaan tässä on kyse organisaation selkiyttämisestä. Toivottavasti saadaan parempaa taustalaatua ja sitten näitä sovitteluprosesseja kehitettyä sillä tavalla, että se ratkoo monia näitä erimielisiä kysymyksiä ja sitten tämä organisaatio tulee parempaan paikkaan ja tulee selkeyttä rakenteeseen. Kannatettava esitys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

15.12 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Esitys on kyllä kannatettava, jos tämä edes yhtään auttaa kansalaisen käsitystä siitä, että siirtämällä tämä oikeus-sanan alle vankistetaan kärsineen osapuolen mahdollisuutta saada sovittelussa korvauksia.

Täytyy kyllä myöskin sanoa se, että rikosylikonstaapelina — ennen eduskuntaa — kun käsittelin vaikka varkaus- tai pahoinpitelyrikoksia ja asianomistajakuulustelussa käytiin siihen, että ”sopiiko sinulle, että tätä asiaa hoidetaan sovittelussa?”, niin kyllä valitettavan usein oli vastaus se, että ”en mä kyllä halua nähdä sitä tyyppiä, joka mua löi, kyllä tässä mennään käräjille” taikka ”jos multa varastettiin jotakin, niin en mä halua mitään tämmöisiä sovitella, kyllä tässä täytyy mennä ihan virallista tietä.” Eli tämmöinenkin siinä varmaan tulee aika usein eteen. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 200/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 12/2026 vp
Toimenpidealoite TPA 12/2024 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 1/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 1/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.14 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus perustuu siihen, että yhteiskunnan elintärkeät toiminnot toimivat kaikissa olosuhteissa. Yksi näistä välttämättömistä toimintaedellytyksistä on häiriötön radioviestintä ja satelliittipaikannus. Ilman niitä eivät toimi pelastustoimi, rajaturvallisuus, lentoliikenne, meriliikenne, sähköiset maksut eikä viranomaisverkko. Siksi puutumme nyt yhteen tämän

vuosikymmenen aikana selkeästi kasvaneista turvallisuusuhista, nimittäin radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden leviämiseen ja käyttöön maassamme.

Arvoisa puhemies! Häirintälaitteet eivät ole harmitonta kulutuselektroniikkaa. Tänä päivänä hybridivaikuttaminen on yleisempää kuin koskaan aikaisemmin. Niiden laitteiden avulla voidaan jopa väärentää tai katkaista paikannus- ja viestintäsignaaleja. Siksi niiden yleistyminen on turvallisuutemme kannalta erittäin merkittävä haaste. Laaja-alainen häirintä voi viivästyttää pelastusyksiköiden saapumista, vaikeuttaa hätäpuheluiden välittymistä, vaarantaa meriliikennettä tai lamauttaa yhteiskuntamme kriittisiä toimintoja, kuten viranomaisverkkoja ja energiahuoltoa.

Siksi tällä esityksellä säädettäisiin radiohäirintään tarkoitetun laitteen oikeudetonta hallussapitoa ja maahantuontia jatkossa rangaistavaksi. Selkeä tavoite on vahvistaa viranomaisten mahdollisuutta puuttua häirintään jo ennen kuin se ehtii aiheuttaa vahinkoa. Liikenne- ja viestintävaliokunta on lausunnossaan ehdottanut lisättäväksi Tullin tehtäviin valvoa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden maahantuontia koskevien säännösten noudattamista silloin, kun radiohäirintään tarkoitettu laite tuodaan maahan. Tämä on turvallisemman Suomen etu. Tämä esitys on konkreettinen turvallisuusteko sekä rajaturvallisuuden että kriittisten kohteiden suojelun kannalta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 12/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle liikennemerkkejä ja -opasteita koskevan yleissopimuksen muutosten, liikennemerkkejä ja -opasteita koskevaa yleissopimusta täydentävän eurooppalaisen sopimuksen muutosten sekä liikennemerkkejä ja -opasteita koskevaa yleissopimusta täydentävään eurooppalaiseen sopimukseen liitettävän tiemerkintöjä käsittelevän pöytäkirjan muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi tieliikennelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 20/2026 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 2/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 2/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.17 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Liikenneturvallisuus rakentuu ennen kaikkea ennakoitavuudelle. Kun liikennejärjestelmä on selkeä ja yhdenmukainen, tienkäyttäjä kykenee tekemään oikeita ratkaisuja myös yllättävissä tilanteissa. Siksi liikennemerkkien, opasteiden ja tiemerkintöjen tulee olla paitsi ymmärrettäviä ja helposti havaittavia myös mahdollisimman samanlaisia valtiorajojen yli.

Nyt käsiteltävänä oleva esitys perustuu juuri tähän tavoitteeseen. YK:n liikenneturvallisuustyöryhmän esityksen pohjalta nyt päivitettävä sopimus yhtenäistää merkkimalleja, värejä ja symboleja sekä selkeyttää merkkien merkitystä. Kansainväliset kuljetukset, Suomen kautta kulkeva liikenne ja automaation lisääntyminen edellyttävät meiltä yhtenäisyyttä liikenteen turvallisuuden varmistamiseksi.

Nyt liikenne- ja viestintävaliokunta on käsitellyt esityksen ja antanut sen pohjalta eduskunnalle tarpeelliset päätösehdotukset tämän asian edistämiseksi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 20/2026 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valmisteverotuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 83/2025 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 6/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 83/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle tulon kohdistamista kiinteälle toimipaikalle koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 164/2025 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 7/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 164/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 3/2026 vp Ritva Elomaa ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu. Lakialoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.20 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen ensiksi tämän lakialoitteeni ja toisessa puheenvuorossa käsittelen sitä, miksi olen sen tehnyt.

Arvoisa puhemies! Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia siten, että lakiin lisättäisiin rikossäännös eläintenpitokiellon rikkomisesta. Rangaistusasteikko määräaikaisen tai pysyvän eläintenpitokiellon rikkomisesta olisi sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta. Lisäksi eläintenpitokiellon vähimmäiskestoa pidennettäisiin nykyisestä yhdestä vuodesta kolmeen vuoteen.

Eläintenpitokieltoon liitetyllä rangaistusuhalla voi olla ennalta ehkäisevää vaikutusta eläintenpitokiellon rikkomiseen. Rangaistusuhan säätämisellä on ennalta ehkäisevää vaikutusta myös eläinsuojelurikosten tekemiseen. Nykyinen keinovalikoima ei ole riittävän tehokas eläinten suojelun toteutumisen kannalta. Aloitteessa ehdotetaan näistä syistä, että rikoslain 17 lukuun lisätään uusi rangaistussäännös, eläintenpitokiellon rikkomista koskeva uusi 23 c §.

Eläintenpitokiellon laissa säädettyä yhden vuoden vähimmäiskestoa voidaan pitää verraten lyhyenä esimerkiksi suhteessa liiketoimintakiellon vähimmäiskestoon, joka liiketoimintakiellosta annetun lain 5 §:n mukaan on kolme vuotta. Liiketoimintakieltoa ei pidetä rikosoikeudellisena seuraamuksena, vaan kyseessä on turvaamistoimenpide, jolla pyritään estämään vahingolliseksi havaitun toiminnan jatkaminen. Liiketoimintakielto ja eläintenpitokielto vastaavat lähtökohdiltaan tältä osin siten keskeisesti toisiaan. Liiketoimintakiellon merkityksen tehostamiseksi sen vähimmäispituus nostettiin vuonna 1998 kahdesta vuodesta kolmeen vuoteen tilanteessa, jossa liiketoimintakieltojen keskimääräinen pituus oli oikeuskäytännössä ollut hieman alle kolme vuotta.

Perustuslakivaliokunta on todennut, että velvollisuus pyrkiä parhaalla mahdollisella tavalla välttämään eläinten kipua, tuskaa ja kärsimystä on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä ja erittäin painava peruste rajoittaa muun muassa elinkeinovapautta ja omaisuudensuojaa. Perusteella on liityntä myös perustuslain 20 §:n ympäristövastuusäännökseen, vaikka eläinten hyvinvoinnin edistämisessä on kysymys ennemminkin eettisesti kestävästä periaatteesta kuin suoranaisesti perusoikeuksien turvaamisesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.23 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvointi on suomalaisille tärkeä arvo, ja sen pitäisi näkyä myös lainsäädännössämme. Eläin ei voi itse puolustaa oikeuksiaan. Siksi meidän on huolehdittava siitä, että lainsäädäntö antaa viranomaisille ja tuomioistuimille selkeät ja vaikuttavat keinot puuttua eläimiin kohdistuviin rikoksiin.

Tällä hetkellä voimassa oleva järjestelmä perustuu siihen, että eläinsuojelurikoksesta tuomittu henkilö voidaan määrätä eläintenpitokieltoon. Käytännössä näin kuitenkin tapahtuu vain noin joka toisessa tapauksessa. Lisäksi korkein oikeus on oikeuskäytännössään korostanut tuomioistuimen tapauskohtaista harkintaa.

Lakialoitteessa esitetään, että eläintenpitokiellon rikkominen säädetään selkeästi rangaistavaksi teoksi. Nykytilanteessa valvonta ja seuraamukset eivät ole johdonmukaisia ja kiellon rikkominen voi jäädä lähes seurauksettomaksi.

Arvoisa puhemies! Poliisina olen törmännyt hyvin julmiinkin eläinrääkkäystapauksiin. Syyllisten saatua teostaan tuomio, johon on liittynyt muun muassa eläintenpitokieltoa, on

hyvin pian käynyt ilmi, että sosiaaliseen mediaan on laitettu kuvia uusista lemmikeistä. Jos haluamme, että eläintenpitokiellot toimivat, niiden rikkomisesta on oltava todellisia seuraamuksia. Rangaistavuuden täsmentäminen ei ole pelkkää normitekniikkaa, se on eläinsuojelurikosten ennaltaehkäisyä.

Kiitän edustaja Elomaata tästä tärkeästä lakialoitteesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.25 **Sara Seppänen ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Elomaalle tästä lakialoitteesta. Tämä on oikeudellisesti perusteltu, ja tässä lainsäädännössä on epäkohtia, joten on tarvittukin tämäntyyppinen lakialoite. Epäkohta nimittäin on ollut se, että eläinpitokiellon rikkominen ei tällä hetkellä ole itsessään rangaistavaa, vaikka tämä kielto on määrätty nimenomaan suojelemaan eläimiä vakavalta haitalta. Tämä eläinpitokielto on koettu vähän niin kuin muodollisuudeksi, vaikka se on tuomioistuimen harkittu keino estää tilanteet, joissa eläimet joutuvat kärsimään henkilön toiminnan tai laiminlyönnin seurauksena. Kun tällaista kieltoa rikotaan, kyse ei ole vähäisestä rikkeestä vaan tietoisesta piittaamattomuudesta sekä eläinten hyvinvoinnista että oikeusjärjestyksestä. Tähän on voitava vastata selkeällä ja riittävän ankaralla seuraamuksella.

Aloitteessa ehdotettu rikossäännös on täsmällinen. Se on rajattu, ja siinä on rikosoikeuden periaatteiden mukaisesti esitetty muutokset. Tässä nimenomaan kohdistettaisiin muutos tilanteisiin, joissa henkilö toimii vastoin rikostuomioistuimen määräämää kieltoa tai kiertää sitä välikäsien kautta.

On myös tärkeää korostaa ennaltaehkäisyä. Kun tämän kiellon rikkomiselle on selkeä rangaistusuhka, niin se toimii pelotteena ja vähentää sekä kieltojen rikkomista että laajemmin eläinsuojelurikoksia. Nykyinen keinovalikoima ei ole riittävä, ja siksi kiitän kyllä Elomaata tästä hyvästä aloitteesta.

Lisäksi tässä tämä eläintenpitokiellon vähimmäiskeston pidentäminen yhdestä vuodesta kolmeen vuoteen on perusteltua. Nykyinen vähimmäisaika on todella lyhyt suhteessa siihen, kuinka vakavista teoista kielto usein on seuraamus.

Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvoinnin turvaaminen on yhteiskunnan sivistyksen mittari. Meillä on velvollisuus suojella niitä, jotka eivät itse voi puolustaa oikeuksiaan, joten kannatan vahvasti tätä aloitetta ja toivon, että se hyväksytään meillä eduskunnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.27 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Esittelemässäni lakialoitteessa ehdottamani muutokset eläimiin kohdistuneiden rikosten rangaistusten kiristämiseksi eivät vähennä huoltani lapsista, vanhuksista, pienituloisista ja työttömistä. Näitä asioita ei voi vastakkain asettaa eläinten hyvinvoinnin kanssa, mutta eläinten hyvinvointi ja yleensä eläimiin kohdistuneet asiat tulevat hyvin harvoin esille täällä keskustelussa eduskunnassa. Siksi tämä asia on nyt esillä.

Kylmä tosiasia kuitenkin on, että viikoittain voimme lukea oikeuden päätöksiä eläinten kaltoinkohtelusta. Tässä on vain jäävuoren huippu todellisista eläinsuojelurikoksista.

Käsissäni on pari päivää vanha lehtileike, jossa kerrotaan, kuinka vuonna 2012 Satakunnassa henkilö oli kaltoin kohdellut kolmea koiraa. Vuonna 2019 hän oli jättänyt hoitamatta kaksi hevosta, sekä nyt kaikkein pahimpana häneltä löytyi kymmenen

nälkiintynyttä kaltoin kohdeltua huskykoiraa, kymmenen kuollutta koiraa pitkin omakotitalon kämppää ja neljä mädäntynyttä koiraa jätesäkeissä. Lisäksi tekijä oli kuvannut lattialla kouristellutta koiraa yrittämättä hankkia sille apua osoittaen samalla täydellistä välinpitämättömyyttä eläimen kärsimyksistä. Vasta nyt hänet todettiin täysin kykenemättömäksi ja soveltumattomaksi hoitamaan eläimiä. Haluammeko kevyttä lainsäädäntöä, vai pitäisikö lakia kiristämällä yrittää puuttua tällaisiin kammottaviin tekoihin? Totta kai ennaltaehkäisy olisi kaikkein paras ratkaisu.

Olen ollut jo vuosia eduskunnassa, mutta kovin paljon nämä asiat eivät valitettavasti ole edenneet, nämä hyvät asiat. Uusi eläinten hyvinvointilaki saatiin kuitenkin vihdoin voimaan. Yli 20 vuotta on odoteltu sitäkin, se tuli voimaan jo viime kaudella. Joululahjarahoista myönnettiin pieni summa Varsinais-Suomen eläinpoliisitoiminnan käynnistämiseksi vuodeksi Helsingin jo pidempään jatkuneen eläinpoliisitoiminnan jatkoksi. Asia on otettu Varsinais-Suomessa erittäin hyvin vastaan, ja yksi henkilö hoitaa tehtäviä asiantuntemuksella. Töitä on paljon, sillä juuri nyt on toistakymmentä tapausta muun muassa tutkinnassa siellä. Eläinpoliisi on valvontaeläinlääkäriin yhteydessä ja tekee yhteistyötä eläinhoitoloiden kanssa.

Haluamme, että ihmisiä kohdellaan maassamme hyvin, ja samoin pitäisi olla myös eläinten osalta. Tuotantoeläimiä Suomessa hoidetaan pääsääntöisesti hyvin verrattuna moneen muuhun maahan. Ihminen on velvollinen auttamaan luonnoneläintä hädässä, kuten myös lemmikkieläimiä. Eläinten kaltoinkohtelun suhteen tulee olla hereillä ja puuttua rohkeasti laiminlyönteihin sen sijaan, että taivastelisimme asiaa ja katsoisimme vain sivusta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.31 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Kiitän aloitteesta edustaja Elomaata, tämän eläintenpitokieltoaloitteen tekijää. — Aloite on hyvin inhimillinen, ja meidän tulee täällä eduskunnassa hoitaa myös eläimien asioita. On tärkeä asia, että tämä eläinrääkkäysrikos saadaan nyt selkeästikin vahvemmin rangaistavaksi teoksi, eli kannatan edustaja Elomaan tekemää erinomaista lakialoitetta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.31 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Minä kiitän edustajia Rintamäki, Seppänen ja Hänninen, että olette täällä salissa puhumassa myös eläinten hyvinvoinnin puolesta, eläinten puolesta, ja kannatatte tätä lakialoitetta, kiitos teille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

11. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta

Lakialoite LA 7/2026 vp Hanna-Leena Mattila kesk ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Mattila poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.32 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Haluan ensin kiittää lakialoitteen tekijöitä tärkeän aiheen esille nostamisesta.

Seniorineuvoloiden ideassa on paljon sellaista, jonka merkityksen me kaikki tunnistamme. Väestö ikääntyy, ja yhä useampi suomalainen elää pitkään eläkkeelle jäämisen jälkeen. Se on merkittävä yhteiskunnallinen onnistuminen, mutta se tuo myös uudenlaisia palvelutarpeita, joita emme voi sivuuttaa loputtomiin.

Arvoisa puhemies! Tiedämme hyvin, kuinka tärkeitä varhainen tuki ja ennaltaehkäisevät palvelut ovat. Iäkkäiden toimintakyvyn tukeminen, kotona asumisen mahdollistaminen ja yksinäisyyden sekä turvattomuuden tunnistaminen oikea-aikaisesti ovat kaikki sellaisia tavoitteita, jotka moni meistä voi allekirjoittaa. Ne ovat inhimillisesti oikeita ja pitkällä aikavälillä myös taloudellisesti järkeviä.

Tässä lakialoitteessa esiin nostettu seniorineuvolan idea ei ole uusi. Osa hyvinvointialueista tarjoaa jo nyt tämäntyyppisiä palveluita vapaaehtoisesti, ja kokemukset ovat myönteisiä. Politiikassa tärkeintä on vahvistaa näitä hyviä käytäntöjä, mutta tiedämme myös, että kaikilla alueilla ei ole samanlaisia resursseja tai valmiuksia ottaa käyttöön uusia velvoitteita ilman tarkkaa vaikutusarviointia ja rahoituspohjan varmistamista. Siksi lakisääteisen velvoitteen asettaminen vaatii huolellisen kokonaisarvioinnin, joka huomioi alueiden kantokyvyn ja työvoimatilanteen.

Arvoisa puhemies! Arvokas vanhuus on jokaiselle kuuluva oikeus. Siksi haluan painottaa, että tämän aloitteen ydinajatus on aidosti tärkeä. Ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistaminen ja ikäihmisten hyvinvoinnin tukeminen eivät ole kiistanalaisia asioita. Myös hallitusohjelman linjaukset tukevat näiden palveluiden kehittämistä. Haluan nähdä tämän keskustelun lähtölaukauksena jatkotyölle, jossa selvitetään, millä tavalla ja missä aikataulussa vastaavia tavoitteita voidaan edistää koko maassa. Meidän tulee varmistaa, että ikääntyneet saavat yhdenvertaisesti tukea tavalla, joka on sekä realistinen että kestävä hyvinvointialueiden nykytilanne huomioiden.

Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite antaa meille oivallisen tilaisuuden keskustella arvokkaasta ikääntymisestä. Pidän tämän aloitteen esiin nostamia teemoja tärkeinä. On meidän tehtävämme tunnistaa yhteiskuntaamme vaikuttava väestörakenteellinen muutos ja ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.36 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme edustaja Mattilan lakialoitetta, jonka moni muukin meistä on allekirjoittanut. Kysymyksessä on lakialoite laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta, jonka tarkoituksena on ehdottaa

hyvinvointialueille lakisääteistä velvoitetta järjestää seniorineuvontapalveluja osana ennaltaehkäiseviä sosiaali- ja terveyspalveluja. Tavoitteena on vahvistaa iäkkäiden yhdenvertaista pääsyä palveluihin, tukea kotona asumista, ylläpitää toimintakykyä sekä vähentää pitkällä aikavälillä kalliimpien hoitopalvelujen tarvetta väestön ikääntyessä. Väestön ikääntyminen onkin yksi keskeisistä yhteiskuntamme haasteista. Viime vuoden elokuussa näimme ensi kertaa tilanteen, jossa vähintään 70-vuotiaita oli peräti miljoona, siis 18 prosenttia koko väestöstämme.

Arvoisa puhemies! Niin sanotuille seniorineuvolapalveluille ei tosiaan ole lakisääteistä velvoitetta tällä hetkellä. Tarjonta vaihtelee hyvinvointialuekohtaisesti, ja joillain alueilla palvelua onkin vapaaehtoisesti toteutettu. Kokemukset ovat olleet positiivisia, ja ikäihmiset ovat mielellään käyneet niissä käynneillä. Olisi hyvä, että tässä suhteessa yhdenvertaiset palvelut saataisiin kaikkialle. Käynneillä arvioidaan kokonaisvaltaisesti fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen tilanne sekä annetaan yksilöllistä ohjausta. Toiminta on osoittautunut vaikuttavaksi ja kustannustehokkaaksi. Se tukee hyvinvointia ja vähentää raskaampien palvelujen tarvetta myöhäisemmässä vaiheessa.

Ennaltaehkäisy on tässä avainsana. Ikääntyminen saattaa tuoda tullessaan esimerkiksi fyysisen suorituskyvyn heikkenemistä, tapaturma-alttiutta, unihäiriöitä, mielenterveysongelmia, yksinäisyyttä, turvattomuutta ja niin edelleen. On hyvä, että yhteiskunta ottaa koppia vanhuksista ennen kuin tilanteet pääsevät huonommiksi. Kiitos edustaja Mattilalle tästä tärkeästä aloitteesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen poissa. — Ledamot Wickström, varsågod.

15.39 **Henrik Wickström r:** Värderade talman, arvoisa puhemies! Pakko oli tulla juosten tänne paikalle puhumaan tärkeästä asiasta. Haluan ensiksi kiittää edustaja Mattilaa tästä hyvin tärkeästä lakialoitteesta, koska tämä on ollut sellainen asia, jota tiedän, että keskusta mutta myöskin oma edustamani puolue RKP on jo kauan ajanut, että me saataisiin selkeä lainsäädäntö liittyen seniorineuvolapalveluihin.

I dagsläget har vi en sådan situation att flera välfärdsområden har olika former av seniorrådgivningsverksamhet, men tyvärr måste vi konstatera att alla välfärdsområden inte har tagit i bruk en form av seniorrådgivning. Det här gör att de äldre i Finland är i olika situationer beroende på var de bor.

Itse pitäisin tärkeänä, että me saataisiin lakiin määrättyä, että jokainen ikääntynyt on oikeutettu saamaan seniorineuvolapalveluita. Itse pidän tätä asiaa tärkeänä siinä suhteessa, että me tiedetään, että meidän väestö ikääntyy ja meidän pitää enenevässä määrin panostaa juuri ennalta ehkäiseviin palveluihin. On sanomattakin selvää, että kun meidän väestö ikääntyy, niin nykyisillä resursseilla on mahdotonta huolehtia siitä, että me voidaan pitää ja turvata hyvät palvelut kaikille, ellei me nimenomaan panosteta ennaltaehkäisyyn.

Tässä tilanteessa on myöskin mainittava se, miksi tämä lakialoite on perusteltu, johtuu siitä, että kunnilla on vastuu tällä hetkellä edistää hyvinvointia, kun taas hyvinvointialueet vastaavat sote- ja pelastuspalveluista. Tämä on johtanut siihen tilanteeseen, että kuntien ja hyvinvointialueiden välissä on tämmöinen harmaa alue palveluiden suhteen, ja nimenomaan seniorineuvola on sellainen palvelu, että tietyissä paikoissa myöskin kunnat

ovat järjestäneet vastaavia palveluita, pois lukien toki ne palvelut, mitkä kuuluvat taas sitten sote-palveluihin. Siitä syystä pitäisin tärkeänä, että me saataisiin lakiin kirjattua se, että selkeästi hyvinvointialueilla olisi vastuu järjestää nämä seniorineuvolapalvelut.

Värderade talman! Det som jag anser att är det viktigaste i det här är faktiskt responsen från invånare. Jag kommer själv från Västra Nylands välfärdsområde, där flera kommuner innan vårdreformen hade seniorrådgivning som en del av servicepaletten i kommunerna, och när man har gjort förfrågningar till seniorföreningar om vilken service man saknar från den här tiden så är det oftast den här seniorrådgivningen som kommer fram. Till exempel på min egen hemort hade man en seniorrådgivning och också en person som kunde göra hembesök vid olika tillfällen, och man kunde enkelt greppa om olika utmaningar i livet vid ett tidigt skede.

Arvoisa puhemies! On ymmärrettävää, että tätä hallituskautta on jäljellä enää vain vuosi ja on vaikeaa tehdä uusia avauksia, mutta reilun vuoden kuluttua ovat eduskuntavaalit, ja toivon, että moni puolue nostaa nämä seniorineuvolat esiin omissa vaalitavoitteissaan. Nyt meidän täytyy oikeasti nostaa ennaltaehkäisy keskiöön, koska me ei saada meidän taloutta tasapainoon, ellei me oikeasti uskalleta rohkeasti uudistaa palveluita nimenomaan panostamalla ennaltaehkäisyyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä

15.42 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Näin perheenäitinä ja kätilönä lastenneuvola on minulle erittäin tuttu asia, kuten varmasti jokaiselle vanhemmalle. Tiedämme kaikki, että Suomessa lastenneuvolan ansiosta olemme saaneet edistettyä lasten ja perheiden tasa-arvoa ja pystyneet tarjoamaan tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, oli sitten kyse terveydellisestä ongelmasta tai perheen elämäntilanteeseen liittyvästä asiasta. Lastenneuvolan hyödyt ovat kiistattomia, joten miksi keksiä pyörää uudelleen, kun voisimme hyödyntää jo olemassa olevaa palvelumallia myös iäkkäiden kanssa?

Arvoisa puhemies! Tämän lakialoitteen tavoitteena on se, että jokainen hyvinvointialue velvoitettaisiin järjestämään seniorineuvontapalveluja, niin kutsuttua seniorineuvolaa, joka toimisi ennaltaehkäisevänä palveluna iäkkäille. Aloitteessa on paljon hyvää. Haluamme kaikki, että suomalaiset vanhukset voivat elää mahdollisimman pitkään terveinä, toimintakykyisinä ja omassa kodissaan niin halutessaan.

Suomalaiset ikääntyvät hyvin nopeasti, ja vanhusten määrä kasvaa kovaa vauhtia. Yli 70-vuotiaiden määrä on kasvanut jo yli miljoonaan, ja siinä samalla lisääntyvät riskit kaatumisille, erilaisille sairauksille, yksinäisyydelle sekä mielenterveyden haasteille. Mitä enemmän pystymme tarjoamaan ennaltaehkäiseviä palveluita, varhaista tukea ja neuvontaa, sitä paremmin ne voivat vähentää raskaita ja kalliita palveluita myöhemmin. Tästä on myös käytännön kokemuksia hyvinvointialueilta, sillä seniorineuvolatoiminta on ollut suosittua, vaikuttavaa ja kustannustehokasta niillä alueilla, missä sitä on jo päästy järjestämään.

Arvoisa puhemies! Tämän aloitteen tavoite on ehdottomasti oikea. Siitä on kuitenkin tärkeää käydä keskustelua, sillä aloitteen myötä hyvinvointialueille tulisi uusi lakisääteinen velvoite lisää. Nykyinen lainsäädäntö kuitenkin mahdollistaa ennaltaehkäisevien palvelujen järjestämisen eri tavoilla jo nyt, kuten esimerkiksi

seniorineuvolana tai muina sopivina ratkaisuina kyseiselle alueelle. Eli ongelma ei ole siinä, etteikö näitä palveluita olisi mahdollista järjestää, vaan se, että niiden toteuttaminen vaihtelee hyvin paljon riippuen alueesta. Siksi pohdinkin, onko uusi lakisääteinen velvoite oikea ratkaisu tässä tilanteessa, kun painimme julkisen talouden ja vähäisten verorahojen kanssa. Jokainen uusi lakisääteinen tehtävä tarkoittaa käytännössä aina uusia menoja. Vaikeassa taloustilanteessa meidän täytyy olla hyvin tarkkoja siitä, että jokaisen veroeuron kohdalla mietitään hyvin tarkkaan, mihin me sen käytämme. Samalla meidän kuitenkin täytyy varmistaa, että peruspalvelut pyörivät ja ihmiset pääsevät hoitoon.

Olennaista on se, että senioripalveluissa, kuten monissa muissakin ennaltaehkäisevissä palveluissa, säilyisi alueellinen joustavuus. Hyvinvointialueet ja kunnat tuntevat parhaiten oman alueen asukkaiden tarpeet, ja siksi alueella pitäisi olla mahdollisuus miettiä parhaat ratkaisut aina paikallisesti ilman, että näitä palveluita määritellään jostain ylemmältä taholta. Alueiden hyvä yhteistyö korostuu tässä myös todella paljon, sillä senioritoimintaa voisi järjestää yhdessä alueiden kesken eikä aina vain oman alueen tuotantona. Tässä on mahdollisuus hyödyntää myös teknologian tuomia ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Mattilaa tästä hyvästä aloitteesta. Jo pelkästään tämän asian nostaminen yleiseen keskusteluun voi auttaa hyvinvointialueita miettimään, minkälaisia ennaltaehkäiseviä senioripalveluita he voisivat järjestää, vaikka palveluista ei tulisikaan lakisääteisiä tässä vaiheessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

15.46 **Hanna-Leena Mattila kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päivän asialista eteni niin valtavaa vauhtia, että en ehtinyt ihan tähän ensimmäiseen puheenvuorooni, mutta nyt tosiaan haluan kiittää kaikkia 60 kansanedustajakollegaa, jotka allekirjoittivat tämän lakialoitteen: kaikki keskustalaiset, kaikki vasemmistoliiton, kaikki vihreitten kansanedustajat ja myös parisenkymmentä hallituspuolueen kansanedustajaa. Se kertoo, että tälle lakialoitteelle ja sen sisällölle ja tavoitteille on kyllä tosiaan kannatusta.

Ajatus tästä lakialoitteesta oikeastaan juontuu noin parinkymmenen vuoden taakse ja siihen, kun isäni — joka oli ikänsä, vuosikymmeniä, ollut töissä ja kuului niihin suomalaisiin miehiin, jotka menevät vaikka sairaanakin töihin, ja oli hyväpalkkainen pankinjohtaja ja maksoi paljon veroja — sai kutsun tuonne seniorineuvolaan, senaikaiseen aikuisneuvolaan, ja hän oli niin otettu siitä, että ”kerrankin yhteiskunta on kiinnostunut minusta”. Aivan niin kuin pikkupoika hän innostuneesti kertoi, mitä kaikkea siellä oli tehty: oli käyty fyysinen, henkinen ja sosiaalinen elämänpiiri läpi, ja kun tosiaan jotakin tarkistettavaa oli, niin oli sitten ohjattu tämmöisiin elämäntapamuutoksiin. Silloin minä ymmärsin ja minun silmäni avautuivat tajuamaan sen, että tämä oikeasti on hyvä ja merkityksellinen toimintatapa, koska tavoitteena on tosiaan vahvistaa ikääntyvien ihmisten toimintakykyä ja hyvinvointia niin, että he pystyisivät asumaan itsellisesti ja elämään laadukasta elämää mahdollisimman pitkään, niin että ympärivuorokautisen hoidon tarve jäisi mahdollisimman lyhyeksi sitten siellä elämän loppupäässä.

Tosiaan silloin parisenkymmentä vuotta sitten tämä aikuisneuvolatoiminta oli sen sorttista, että koko ikäluokalle tuli tämä kutsu, ja isäni, joka oli vuonna 42 syntynyt, sai 65-vuotiaana tämän kutsun. Tämä neuvola oli jo sen verran juurruttanut toimintaansa, etenkin sitten seuraavien vuosien aikana, että peräti yhdeksän kymmenestä kutsutusta tuli paikalle, elikkä tämä kattavuus oli melkein 90 prosenttia. Tosiaan tämä toimi Raahen seudun

hyvinvointikuntayhtymän aikana, joka kattoi noin 35 000 asukkaan kokonaisuuden. Nyt tänä päivänä voi sanoa, että kukaan ei ole profeetta omalla maallaan. Tämä on muuttunut nyt tämän hyvinvointialueen aikana digitaaliseksi, mikä tarkoittaa sitä, että se tavoittaa ainoastaan niitä ihmisiä, jotka ovat digitaitoisia. Yli 65-vuotiaista 40 prosenttia on digitaidottomia. Valitettavasti tämmöinen alennustila on olemassa.

Mutta jo tämän 20 vuoden aikana, jolloin tätä Raahen alueella kerettiin tekemään, pystyi data osoittamaan sen, että tämmöisessä korkean sairastavuuden maakunnassa, niin kuin Pohjois-Pohjanmaa on, Raahen seutukunnan ikääntyneet olivat terveempiä. Eli tällä oli selvä hyötyvaikutus ja toki myös sitten näihin sotekuluihin ihan selvä vaikutus. Yksi semmoinen ihan merkittävä löytö oli se, että joka kolmannelta kävijältä löydettiin piilevä kakkostyypin diabetes, jonka puhkeamiseen pystyttiin sitten puuttumaan näillä elämäntaparesepteillä eli liikuntaa ja terveellisempää syömistä ja vähemmän alkoholinkulutusta ja niin poispäin. Tämä on sillä tavalla saanut minut vakuuttumaan ja ikään kuin tämmöiseksi lähetyssaarnaajaksi tässä asiassa, koska minä olen niin vakuuttunut siitä ja tästä on dataakin olemassa, että tämä on aidosti hyvä asia, koska tämmöisenä aikana, kun sotekulut ovat tosi kovat, tämä on mitä parhain ja miellyttävin tapa löytää niitä säästöjä sinne sotesektorille.

Raahen seutukunnassa terveydenhoitajat tekivät näitä tarkastuksia, elikkä nämä ikääntyneet kävivät verikokeissa ennen tätä terveydenhoitajan tapaamista. Se oli oikein laaja verenkuva, josta pystyttiin sitten aika monenlaisia asioita päättelemään. Tällä hoitajan vastaanotolla — jota tehtiin kesäaikana, koska talvella tietenkin terveydenhoitajat tarkastivat koululaisia ja kesällä sitten näitä ikääntyneitä — ei ollut tämmöistä henkilöstökustannusvaikutusta. Viimeisimmät tiedot näistä varsinaisista kustannuksista ovat noin neljän vuoden takaa, kun elettiin vielä sitä hyvinvointikuntayhtymän aikaa: Sata euroa olivat ne laboratoriokustannukset. Koska kiinteistökustannukset olivat joka tapauksessa olemassa ja henkilöstökustannukset olivat ne samat, niin ainoastaan näistä laboratoriokustannuksista tuli se ylimääräinen sata euroa per henkilö. Mutta kun on jo osoittaa 20 vuoden ajalta dataa, että nämä ihmiset ovat seutukunnan alueella terveempiä kuin keskimäärin Pohjois-Pohjanmaan alueella, niin tämä terveyshyöty on ihan ilmeinen.

Mutta suurin kanto kaskessa on se, että me päättäjät haetaan varsinkin tässä ajassa tämmöisiä lyhytaikaisia säästöjä, ja niin kävi Pohteellakin. Eli kun siellä eivät olleet ihan samat ihmiset näitä asioita päättämässä viranhaltijoitten joukossa eikä tätä tietämystä ollut päättäjienkään keskuudessa, niin tämä nykyinen alennustila oli mahdollinen. Eli meillä päättäjillä pitäisi aidosti olla enemmän uskoa siihen, että tämmöisillä ennaltaehkäisevillä toimilla saadaan pitkän ajan jänteellä niitä säästöjä ja laadukasta elämää meidän ikääntyville, jotka totisesti sen ansaitsevat.

Haluan mainita uraauurtavaa työtä tehneen geriatrin nimeltä, elikkä Marja-Liisa Karjulan, joka tiimeineen teki Raahen seutukunnan alueella tätä työtä ja on toki tullut ihan kansallisestikin tunnetuksi ja palkituksi. Se, minkä vuoksi tämä seniorineuvolatoiminta nimenomaan pitäisi tehdä kansalliseksi, on se, että tälläkin hetkellä on tehty tätä aikuisneuvolatoimintaa, seniorineuvolatoimintaa, varsin kirjavalla tavalla eri puolilla Suomea. Sen vuoksi olisi ihan oikeudenmukaisuuskysymyskin, että kaikki ikääntyneet saisivat ihan tällä samalla tavalla tämän terveyshyödyn, mikä on jo osoitettu aikaisemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

15.52 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa puhemies! Kun tähän aiheeseen tutustuin ja nyt vielä kuulin edustaja Mattilan puheenvuoron ja myöskin edeltävät puheenvuorot, niin mieleeni tuli, onko tässä syytä pohtia sitä, onko hyvinvointialueille tai valtiolle liian kallista tällaisen ennaltaehkäisevän palvelun järjestäminen vaikka kokeilumallilla. Voisi kokeilla tätä asiaa vaikka yhdellä ikäluokalla ja katsoa ne tulokset, mitä sieltä saadaan ulos, ja sen mukaan sitten toimia, jos tällainen lakialoite ei välittömästi kokonaan Suomen lakiin menisi. Minusta tämä edustaja Mattilan perusteellinen puheenvuoro toi paljon sellaista kokemusta ja voimaa tähän asiaan, mitä minun mielestäni olisi hyvä hyödyntää koko valtakunnassa yhdelle ikäluokalle ja sitä kautta tosiaan saada nämä tulokset. Se olettama, että ennaltaehkäisevien palvelujen lisääminen toisi lisää kustannuksia, ei ole oikea lähtökohta, vaan se on oikea lähtökohta, että ennaltaehkäisevät palvelut, kuten on tässä esitetty, voivat vähentää yhteiskunnallista, taloudellista rasitetta, saati sitten lisätä ihmisen toimintakykyä ja onnellisuutta.

Arvoisa puhemies! Suomalainen väestö ikääntyy ja elää pitempään kuin koskaan ennen. Vanhempamme ja isovanhempamme ovat tämän maan sotien jälkeen rakentaneet ja parhaaseen kukoistukseensa nostaneet. He ovat olleet sinnikkäitä yhteiskuntamme rakentajia, kasvattaneet lapset, tehneet pitkät työurat ja siirtyneet hyvin ansaitulle eläkkeelle. Suuri osa heistä on edelleen hyvin virkeää väkeä ja elää sanojensa mukaan elämänsä parasta aikaa. Näin sen soisi olevankin. Toisaalta on myös tosiasia, että ikääntymisen myötä riski sairastua esimerkiksi kansantauteihin kasvaa ja toimintakyky alkaa jossain vaiheessa parhaista päivistä heiketä. Tutkijat arvioivat, että jopa puolella yli 65-vuotiaista olisi piilevä diabetes ja kohonnut verenpaine. Tämänkin vuoksi keskustelussa oleva edustaja Mattilan tekemä lakialoite on kannatettava.

Lakialoitteessa ehdotetaan terveydenhuoltolakiin uutta pykälää, joka velvoittaisi hyvinvointialueet järjestämään seniorineuvolapalveluja kaikille vanhuuseläkkeelle jääneille, viimeistään 70 vuotta täyttäneille henkilöille. Tavoitteena on vahvistaa ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa ja lisätä palveluiden yhdenvertaisuutta ja näin edistää ikääntyneiden hyvinvointia, toimintakykyä ja turvallista kotona asumista. Ehdotettuun seniorineuvolaan sisältyisivät terveystarkastukset, palvelutarpeen arviointi, ohjaus tutkimuksiin tai hoitoon, seurantakäynnit sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisen palvelut. Kuulostaa erittäin hyvältä.

Arvoisa puhemies! Riittävä terveys ja arjen toimintakyky ovat osa hyvää elämänlaatua kaikenikäisille. Näihin meidän jokaisen tulisi elintavoillamme panostaa, mutta toisinaan siihen tarvitsee myös apua ja tukea. Tätä apua meidän tulee pystyä myös yhteiskuntana tarjoamaan, sillä tiedossa on, että ihmisten toimintakykyä ja kotona pärjäämistä voidaan tukea riittävän varhain kohdistetuilla palveluilla. Ehdotettu seniorineuvola vastaa iäkkäiden osalta tähän tarpeeseen.

On tärkeää, että vanhempamme ja isovanhempamme saavat elää täyttä elämää mahdollisimman pitkään ja turvallisin mielin omassa mieleisessä ympäristössään. Siksi meidän on huolehdittava, että ikääntyneiden palvelujen tulee olla yhdenvertaisia koko maassa. Tällä hetkellä palvelujen saatavuus vaihtelee hyvinvointialueittain. Seniorineuvola loisi tasapuolisemmat lähtökohdat kaikille ikääntyneille ympäri Suomea.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Mattilan erinomaista lakialoitetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.57 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Seniorineuvolapalvelut olisi hyvä saada koko Suomessa käyttöön. Tarve on suuri, ja tietenkin iäkkäät kansalaisemme ovat sen ansainneet. Elämä on niin hektistä nykyään: pitää olla kaikessa nopea, ja teknologia etenee vauhdilla. Neuvonta ihmiseltä ihmiselle, siis konkreettinen kohtaaminen neuvonnassa, on oltava mahdollista myös tulevaisuudessa. Vanhempien ihmisten kunnioittaminen tarkoittaa myös tällaisia palveluja, mitä aloitteessa on.

Kiitän edustaja Mattilaa tästä aloitteesta ja kannatan sitä lämpimästi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 26.3.2026 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi: